

9 PŘÍLOHY

9.1 PŘÍLOHA Č. 1 - ROZHOVORY

9.1.1 Přepis záznamu rozhovoru s respondentkou E

MP: Takže nejdřív se tě zeptám na věci, jako kdo jsi. Na věk, co si studovala, abych si tě zařadila.

E: Jasný.

MP: Takže kolik ti je let?

E: 29.

MP: A ty máš teda diagnostikovaný nebo si měla, jaký poruchy učení přesně?

E: Pouze dyslexii. Od první třídy, kdy to vlastně objevila moje učitelka na základní škole a poslala mě do psychologicko-pedagogický poradny. Ale byla to lehká forma. Měla jsem uvolnění. Nepsala jsem diktáty. Četla jsem, buď s někým, nebo jsem měla tu šanci, že jsem si to přečetla sama. Nebo jsem nečetla vůbec nahlas. To mě netrápila. Že si mě třeba brala do kabinetu po tom zvlášť a četli jsme společně. Ale byla to ta lehčí forma. Z angličtiny jsem měla potom odlehčení. Takže diktáty psát v angličtině jsem nemusela, ale nebylo to nijak vážný. H. má horší... (pozn. MP - mladší bratr)

MP: A ty si neměla němčinu vůbec?

E: Ne....

MP: Hmm...A hnedka od první třídy?

E: Hnedka od první třídy.

MP: Hmm... A měla si odklad nebo si šla rovnou?

E: Já jsem říjnová. Takže jsem šla vlastně správně. V první třídě mi bylo sedm.

MP: Všimla si toho tvoje třídní nebo učitelka na češtinu?

E: No, to je stejný. Tak od první do pátý jsme měli jednu učitelku.

MP: Jasně...

E: Takže hnedka když jsme se už učili písmenka, tak tam začal problém toho, že se učíš ty slabiky. Učili jsme se to slabikování čist. A i jsem přehazovala písmenka. B-d jsem si pletla. S p jsem si to pletla. Nebo jsem si domýšlela. Když jsem chtěla bejt rychlá, tak jsem si to prostě domyslela. Místo máma mele maso, tak třeba máma peče maso. Když jsem to potřebovala rychle.

MP: A ona teda...pamatuješ si, jak to probíhalo? Že řekla vašim, ať tam jako zajdou s tebou?

E: No...No, řekla našim normálně. Že se máme objednat do pedagogicko-psychologické poradny. Tak se tam naši objednali. V C... nebo mě tam objednali. Pak jsme tam zašli. Tam dostali papír. Tam se mnou pracovali asi hodinu. Dostali jsme papír. Ten jsem přinesla do školy a zrovna shodou okolností ta naše

učitelka třídní měla i tu speciální pedagogiku, že pracovala s těma dyslektikama. Jsme měli i speciální pracovní listy a takový to čtení s okýnkem. Taťka se mnou každé den četl jen s tím okýnkem, abych viděla přesně jenom tu část, kterou mám číst.

MP: Jo, jo... Takže se s tebou učil taťka?

E: Taťka no... Ona si nás brala takhle...Buď jsme chodili o půl hodiny dřív, nebo půl hodiny po škole jsme tam zůstávali dýl. Těch pět dětí. A tyhle pracovní listy jsme dělali. Takže se nám věnovala individuálně.

MP: A víš do kolikátý třídy?

E: Do pátý.

MP: Až do té pátý?

E: No.

MP: Hmm...Jo, a na druhým stupni?

E: Na druhým stupni jsem měla stále ulehčení. To pokračovalo. Tam začala angličtina. Tak v angličtině... A já už jsem pak odmítala nepsat diktáty. S tím, že jsme byli domluvený s učitelkou, že teda diktáty budu psát, ale kdyby dopadly hůř jak za tři, takže mi dá doplňovačku. Jakoby doplňující a pak z toho udělá průměrnou známku. Takže doplňovačky za dvě, diktáty za čtyry, takže prostě jako...

MP: A tam už si měla jinou češtinářku?

E: Tam už byla jiná, no...

MP: A ta byla tak jako v pohodě?

E: Naprosto.

MP: Že to vzala hnedka?

E: Tak jako já jsem hlavně hodně četla, takže oni ze mě měli více méně radost, že jsem měla plnej čtenářskej deník. Takže oni viděli to, že se snažím. A ono to si myslím, že mi i pomohlo. Že jak to vidím, tak si zapamatuju ta slova. A víc si je omíláš, že jo.

MP: A teda to se s tebou učil tvůj taťka... A tvůj brácha starší měl taky takovýhle obtíže nebo ne?

E: Hele brácha byl úplně mimo...

MP: Takže ne...

E: To bylo...

MP: Takže ty si byla vlastně první dítě, u kterýho to bylo...že vaši zjistili, že něco takovýho může bejt...

E: No, no...A on sedával u nás H. a já si pamatuju, že když jsem vždycky takhle četla, tak H. tam sedával. Že jo, to bylo ve druhý třídě. Tak on byl ve školce. Jsme o tři roky. A když už jsem byla ve třetí, tak on prostě seděl u nás. A on se tímhle tím taky učil. Vím, že ho to vždycky zajímalo. Pracoval s náma se všema, jako dohromady. Možná že díky tomu je tam někde.... Ale J. ne... (pozn. MP - starší bratr)

MP: Ten nic?

E: Anebo má, ale nikdy to nikdo nezjistil.

- MP: Hmm...
- E: Protože to bylo boom až u nás. Mám pocit...
- MP: Asi jo no... A vaši, jak jsou na tom? Čtou oba v pohodě? Nebo mají taky nějaký tady ty obtíže?
- E: Mně přijde, že čtou oba v pohodě. Že tam není problém. Protože otec nám vždycky předčítal pohádky. Nevím, jestli si je nedomýšlel (*smích*). Sud' bůh. Jako vyprávěl to se zapálením. Ale nemá. Ani jeden. Ani s pravopisem, s ničím. Mamka v tomhle zase má jako na výši. Že v tom vidí všechny ty chyby, hrubky,... Že zas jako dokáže opravit. A otec ten taky jako...Ne, tam nebylo nic.
- MP: Dobrá...
- E: Tak ono to není dědičný.
- MP: No, ale někdy to tak bejvá. Že ty rodiče to nemaj diagnostikovaný, ale čtou nebo nečtou moc.
- E: Ne, tak ne. To ne.
- MP: A v tý škole si říkala čeština, angličtina...A jiný předměty?
- E: Jsem neměla s jinejma předmětama problém.
- MP: Nebylo nikde, že bys potřebovala číst?
- E: No, tak jako bylo. Ale ne nahlas. A většinou to ty učitelky věděly. Je pravda, že třeba v dějepise jsme četli, ale ony už mě neuvolňovaly. Nedávaly... Nebraly to v potaz. Asi kdybych si řekla, tak jo. Ale tím, že jsem za nima nepřišla, tak... Měla to ta češtinářka, měl to angličtinář, angličtinářka...Tak ty jo. Ale za nima jsem nikdy nepřišla, že nechci vyvolávat ve čtení...Tam byly vždycky jen nějaký ty odstavce nebo něco takovýho. A když jsem si to četla já sama potichu, tak já schopnost pochopení textu jsem měla. Což tam většinou taky bývá problém v tom...
- MP: To jo no.
- E: ...že nechápou děcka, co čtou. Takže ten obsah pomíjej. Což u mě nebylo. Já jsem to prostě pobrala, pochopila jsem. Takže když jsme si něco měli nastudovat potichu, tak bez problému.
- MP: A ty si říkala, že vás bylo jako víc, co jste chodili na ty ty...
- E: No, no...
- MP: Takže spolužáci...pamatuješ si, jak to brali třeba spolužáci, že píšeš něco jinýho?
- E: No, vim, že tam byla zase suprová ta učitelka. Že jim to prostě vysvětlila. Na rovinu jim řekla, jak to je. Že prostě každěj jsme jinej...Vzala to do důsledku, že třeba někdo neumí počítat tak rychle a někdo zas neumí udělat kotrmelec hned a že mu to chvilku trvá. A že tak to je i v češtině, že to prostě neumíme hned. Že si to chvilku musíme třeba jednou přečíst sami a pak už to jde... Jo, to pobrali dobře. To jo no.
- MP: Takže ses nikdy nesetkala s žádným jako...?
- E: No, měli jsme tam klučinu. Ten potom odešel na...tenkrát to ještě byly zvláštní školy. Pak se to předělalo na praktický. Ale bylo mu diagnostikovaný dyslexie, dysgrafie a dysortografie. On škrábal jak kočka a ještě ke všemu...No a po první třídě mu...se ředitelka domluvila s rodičema a on šel na tu praktickou. Což mu pomohlo, si myslim, protože on se vyučil a pak dokonce si udělal i nástavbu.
- MP: Hmm....

- E: Takže má maturitu zvládnutou, všechno s přehledem. Díky tomu, že tam bylo deset dětí a věnovali se mu individuálně.
- MP: No, jasný.
- E: Hmm...Ale vim, že ten prošel šikanou. U nás ve třídě dokonce.
- MP: Jako kvůli tomu, že...?
- E: Byl pomalejší. On byl takovej jako celkově...On byl v pohodě, ale byl takovej jako vláčnej. Tak jako...trošku jako mouchy snězte si mě, takže i to tam nedalo...Neměl tu sebedůvěru, protože špatně četl a bál se číst, takže to ještě klesla ta sebedůvěra. V tu chvíli teda byl jako šikanovej...
- MP: Hmm...A kdy naposledy si byla v poradně vlastně? Byla si tam tenkrát v tý první třídě. Chodili jste pak nějak?
- E: Chodili jsme. To se chodilo na kontroly. Určitě v pátý a možná že...Každý rok chodila psychologka do školy.
- MP: Jo?
- E: Určitě. Přimo do školy. A učitelka nás posílala... Vždycky to byl jeden den a všechny ty z těch tříd, co byly dyslektici nebo měli nějakou tuhle tu SPU, tak tam k ní chodili. A my jsme pak měli na škole přímo psychologku, za kterou jsme my mohli docházet. Že ta byla jako naše školní psychologka.
- MP: Jo...
- E: Ale tadleta vim, že docházela z tý pedagogicko-psychologický poradny a dělala s náma jakoby další testy a vždycky přezkoumání. A vim, že se bavila i s tou učitelkou, jak ona s náma má pracovat a co s náma má dělat.
- MP: To je dobrý... A ty si byla někdy za školní psychologkou?
- E: No, byla... K. se jmenovala, myslím...
- MP: A i kvůli dyslexii?
- E: Ne. Kvůli jinejm problémům.
- MP: Jasně... Takže říkáš, že si byla určitě v pátý třídě. A na druhým stupni teda jako v poradně...?
- E: Z tý pátý třídy to posílali...
- MP: Nebo v devítce?
- E: Já jsem nebyla pak už...Já vim, že jsme řešili na tu střední školu, jestli dávat papír nebo nedávat. A já jsem řekla, že ne. Takže jsem potom už do poradny nešla, tak jako to vyšumělo. Jsme tam nikdy nešli.
- MP: Jo...A proč si řekla ne?
- E: No, proč jsem řekla ne...Protože jsem nechtěla bejt jiná, že jo. Akor jako učitelka ukázat, že mám dyslexii, tak nevím, jakým způsobem by to tam probíhalo. Jak by se k tomu postavili ti profesori... Takže už jsem nechtěla bejt jiná.
- MP: Hmm...
- E: Jo. Pociťovala jsem to tak, že jsem jiná. Ano...

- MP: Jasný... Kvůli tomu, že je to pedák?
- E: No, tak mateřinky, to ještě není tak strašný... Tak přijímačkama... z češtiny tam byla doplňovačka. Těmi jsem prošla. A diktáty pak už jsem... z češtiny jsem vždycky mívala dvojky, trojky jako... Hůř ne. Takže...
- MP: Jsem se tě vlastně nezeptala, na základce si měla jaký známky z češtiny?
- E: Jedničky převážně. Až potom...
- MP: A z angličtiny?
- E: Taky. Až potom... Do šestý třídy, si myslím, že jsem měla samý. Pak tam přibyly z češtiny a z angličtiny dvojky. Jinak ostatní předměty ne... No, určitě.
- MP: Hmm...
- E: No, to bylo určitě na základě toho... Čeština, angličtina. Jinak tam žádnéj předmět nebyl problém.
- MP: A na tý střední si teda nechtěla, aby to věděli. A byl tam někdo, kdo to řekl veřejně? Že má nějaký problémy nebo poruchy učení?
- E: Ne, to jsme neměli.
- MP: Vůbec?
- E: Ne.
- MP: Takže i kdyby byl, tak to možná jako ty prostě ne to...
- E: Nevíš... No...
- MP: A ty si se o tom třeba bavila někdy se svými spolužáky pak na střední?
- E: Jo, tak věděli to, že to... Ty, co se mnou bydleli na kolejích nebo na internátě, tak to věděli. Nějak jsme se o tom bavili. Ale... Víš co, když už se o tom učíš. Na tý střední škole se to už probírá. A my měli speciální pedagogiku. Takže ty SPU se tam proberou. Takže víš, kde... Vlastně docházíš k tomu z tý druhý stránky. Můžeš sama sebe diagnostikovat a vidíš, kde jsou ty poruchy. A když vidíš tu škálu, co všechno tam vlastně může být, tak si říkáš: Aha, tak to už jako není. To je zanedbatelný. Jako něco tam je, ale nemá smysl to rozebírat a babrat se v tom vůbec.
- MP: Hmm... A pak na tý střední, v češtině nebo tak měla si ještě nějaký problémy?
- E: No...
- MP: Vzpomínáš si?
- E: Měla jsem, když se psali dlouhý texty. Když se psaly ty eseje různé, že jo, na češtinu. Tak tam. To jsem vždycky měla tři, čtyři. Většinou... A za obsah dvojku, jedničku. A za ten zbytek jako tři, čtyři... No, a pak jako písemná práce z toho... maturitní.
- MP: Jo, ta slohovka.
- E: No, to taky. To jsem psala, co nejkratší...
- MP: Jak si v ní dopadla?

- E: Za jedna obsahově, jinak za čtyry. Takže průměrná známka byla dva až tři. Nebo něco takovýho....No, a celkově jsem měla 1, 1, 2, 4. Čtyrku z češtiny (*smích*).
- MP: A na střední si měla angličtinu pořád ještě?
- E: No...
- MP: A tam to bylo v pohodě nebo jak?
- E: Tam to byl průser. Tam jsme měli přečtenou ruštinářku, takže jako...Dzzz... Ona sama jako měla problém s angličtinou, takže moje problémy v tu chvíli zapadaly... (*smích*) No, jo, měla se čtením. Protože, jak se tam s angličtinou čte, že jo. Vidiš to slovo napsaný cat a je to ket. Tak to mně dělalo tady to přehození si. A mám to doteďka. Měla jsem to i teďka v tom San Franciscu. Jsem se přistihla, že prostě jakmile došlo na to, že máme číst, tak jako ve mně vždycky hrklo: Tak jo, nějak to prostě přelouskám. Tady jsou cizinci všechno, tak to jako zvládnem, že jo. Ale mám v sobě furt takovej ten jako hrc: Aha, mám číst.
- MP: No, a na tý střední jste asi taky četli, že jo? Jste museli číst spoustu literatury třeba k těm nějakým jako oborovým předmětům. To bylo jako všechno v pohodě?
- E: To...čtení potichu není problém... To mám s pochopením. A jestli jsem si tam někdy přehodila nějaký písmenka...
- MP: Jasný...
- E: Ano, co mám. A nevím, jestli to jako souvisí s dyslexií. Když čtu knížku, tak veškerá jména si předělám na svoje... Někdo se jako baví o tý knížce...Fakt jako...Ono to je třeba podobné. Ono to začíná na A a je tam napsaný Akeškin, tak je to pro mě Akeš nebo něco...Prostě něco zkráceného, upraveného a já vim, když vidím to slovo, tak je to to moje. Upravuju si to...
- MP: Hmm...
- E: Takže když se pak někdo baví o nějaké knížce. A byla tam ta a ta osoba. A já: Fakt? Ta tam vůbec nebyla. (*smích*)
- MP: (*smích*)
- E: *Myslim si, že to má taky souvislost s tou dyslexií.*
- MP: Asi jo no.
- E: Ulehčení si těch jmen.
- MP: No, to je zajímavý...A ty si vlastně...Ta střední se jmenovala střední pedagogická?
- E: Střední pedagogická škola XY.
- MP: A obor?
- E: Gymnázium a střední pedagogická škola. A můj obor byla předškolní a mimoškolní pedagogika.
- MP: Takže tam mají přímo obory.
- E: Teď už ne. Teď už tam je lyceum. Oni to zrušili potom.
- MP: Jo takhle.

- E: Ale předtím to byla předškolní a mimoškolní pedagogika, takže veškerý ZUŠky, domovy dětí, mateřinky, vychovatelka ve škole... Já nevím... v ústavu sociální péče.
- MP: Hmm... A vlastně podle čeho sis tu školu vybírala? Nebo proč sis zvolila zrovna tuhle? Vzpomínáš si?
- E: Ano, vypadnout z C. (*smích*).
- MP: Jo, aha...
- E: Ne, tam měla trošku vliv L., bráchova přítelkyně tehdy. Staršího. A ona tam studovala. A já jsem hlavně chtěla pokračovat v atletice a v nástrojích. Takže jako jít na gympl, to bych zazdila kompletně všechno, že jo. To je šroťárna. Tam nemáš asi šanci nějaký kroužek k tomu držet.
- MP: Hmm...
- E: Tady jsem mohla celý čtyry roky jezdit na závody v atletice a dělala jsem hudebku, všechny nástroje. A měli jsme výtvarku. Kvůli tomu... Protože tohle mě zajímalo.
- MP: Ok, tak jo... A ty si říkala, že nějaký holky, se kterými si bydlela, to věděly. Že si jako nebo že máš dyslexii... A žádala si třeba někdy o pomoc s něčím? Že třeba v tady té oblasti... nevím, nenapadá mě nic konkrétně...
- E: Hele... asi ne... Asi nebylo potřeba...
- MP: Že by kontrolovali po tobě třeba texty? I když u dyslexie...
- E: No, tak jo. Chyběly mi čárky, háčky. Ty jsem přehlídla. Kvůli tomu jsem pak prolítla. Takže čárky, háčky nebo když jsem psala tiskacím. Tak tenkrát b-d, to jsem otočila.
- MP: A to pořád přetrvává?
- E: Přetrvává. Ale já píšu psacím. Takže v tuto chvíli b-d není problém. Nepřešla jsem nikdy do toho tiskacího, nebo malýho tiskacího. Protože tam to b-d je... Ale že bych... Maximálně možná když jsme odevzdávali nějaký texty. Takový ty domácí seminárky nebo takovýdle. Tak si to přečetl někdo. Mamka, nebo když to byla nějaká kratší esej, tak si to holky četly. To jo, to určitě. Ale jinak jako...
- MP: Jo... Učitelé teda žádný nevěděli o tom, že bys jako třeba...?
- E: Ne, neřekla jsem to tam už. Na té střední...
- MP: A kdyby si tak celkově měla říct, jestli střední škola byla pro tebe celkově těžká nebo ne?
- E: Hele, já bych neřekla... Co bylo jako pro mě těžký, bylo se naučit zabrat se do učení a zůstat nad tím sedět, protože základka šla hladce sama. Až na tu češtinu, ale ta mi, jak to do mě otec nacpal, tak se člověk naučil... Ale dost často mi dělaly problémy učit se definice nazpaměť. Slovo od slova... Což je ten problém toho, že jsem si to třeba špatně přečetla. A těch definic tam máš spoustu, že jo.
- MP: No, to jo no...
- E: Máš... já nevím, kdo všechno... A vždycky dvě nebo tři jména, kdo to jak pojmenoval, kdo to jak označil. A teď si to pamatovat tohle... Nebo pak ještě datumy. Několikrát jsem otáčela... přehazovala čísla...
- MP: Hmm...

- E: Ale dyskalkulii nemám. Jako kdybych měla nějaký problém s počtama nebo s násobením, dělením, s odčítáním...
- MP: Tak to souvisí s tím čtením...
- E: No, to si myslím, že je opravdu jenom...
- MP: Jasně...
- E: Taky nevím, jestli na to nemá vliv hemisféry, že jo a tohle to. Já jsem sice pravák, ale dost věcí dělám levou rukou.
- MP: Hm, co třeba?
- E: Třeba příbor.
- MP: Aha...
- E: Já se jinak než takhle nenajím. *(ukazuje, že drží nůž v levé ruce)*
- MP: Jo jo...
- E: Jo...to samý lžice. Kolikrát automaticky přehodím z pravý do levý.
- MP: A píšeš pravou teda?
- E: Ale píšu pravou...píšu pravou... A píšu teda dost blbě. Že si to otočím vzhůru nohama.
- MP: Hmm...
- E: Což nevím, jestli má souvislost nebo ne...
- MP: To nevím. Ale někdy je...Někdy si chodila na nějaký ty grafomotorický cvičení, že ti třeba říkali, jak držet tužku, jak si připravit sešit a tak?
- E: To jsme měli normálně ve školce...Ale tohle se vyhranilo až...Vlastně celou tu základu...celou tu první třídu tě nutěj, že jo.
- MP: No právě.
- E: Jako tady si to natoč, takhle to drž. A já vím, že jsem vždycky měla strašný křeče. Jak jsem seděla a jak to musíš držet tou špetkou. A teď to píšeš...Tak já jsem dlouho nevydržela psát. Víím, že mě vždycky chytaly křeče a že to byl pro mě voprůz. A když už to potom nikdo nehlídal, vlastně na tom druhým stupni už je to všem jedno, tak jsem to otočila a chytla jsem si takhle tužku a takhle vlastně jedu. *(ukazuje)*
- MP: A takhle píšeš pořád?
- E: Takhle píšu pořád. Takhle píšu do teďka.
- MP: Ale přitom asi víš, jak má bejt správnej úchop vzhledem k tomu, co si jako vystudovala?
- E: Vim... Vim. Ano!
- MP: *(smích)*
- E: My jsme měli krasopis...
- MP: No, já si myslím.

- E: Ze mě šileli... My jsme vlastně měli krasopis jako jednu ze zkoušek, součást. A já i ten krasopis jsem musela...Protože jinak mám...Já jsem to zkoušela. Já jsem si v jednu chvíli uvědomila, že jako učitelka bych měla psát správně. Takže jsem se učila opravdu v těch písankách takhle ty písmenka. Jenže mně to pak šlo všechno doleva.
- MP: Se ti klonilo to písmo...
- E: No, takže já když si natočím ten sešit, tak v tu chvíli je tam ten sklon doprava a je to i čitelný teda jako. *(smích)* Zas jako... Tak nevím, jestli to má nějakou souvislost nebo ne.
- MP: Nevím no...Ty si vlastně i říkala, že se ti plete pravá, levá.
- E: Hmm...Určitě. I se řízením v autě s tím mám problémy. Občas se zarazím a přemejšlim, kterej pedál mám zmáčknout, abych mohla přeřadit.
- MP: Tak to je dobrý.
- E: Což jako po deseti letech a v kilometrech, které mám jako odřízené, je to občas jako...Jednička, dvojka, trojka...*(ukazuje, jako že řadí v autě)*
- MP: Že to není jako automatický...
- E: ...čtyřka, pětka...No, jako pětka a šestka tam už jde sama, ale kolikrát mám problém dvojka, trojka. Jako kam je dát.
- MP: A vaši, byl někdo z nich levák?
- E: Taťka je levák.
- MP: Hm, taťka je levák.
- E: Taťka je přeúčenej levák.
- MP: Jako že...?
- E: Oni ho donutili a přeúčili. On uchopoval do levé a na základní škole ho prostě nutili do té pravé. Takže oni ho přeúčili.
- MP: Takže píše pravou teda?
- E: Píše pravou...
- MP: Ale všechno ostatní dělá...?
- E: Všechno ostatní dělá levou, no.
- MP: Hmm...
- E: On i tu vrtačku drží v levý. Všechno...Příbor má obráceně jako já.
- MP: Ale tohle je dědičný, ne? Pravá-levá...
- E: Je. Ale pravá je dominantní.
- MP: Jasně, no. Ale u tebe tam může ta levá někde vyskakovat.
- E: Já si myslím no. Že ta levá tam chce přesáhnout...
- MP: Ale nejde jí to. *(smích)*

- E: No, no. *(smích)* Kolikrát s dětma taky...Půjdem doleva. Ne, půjdem doleva. *(ukazuje pravou rukou)* - A paní učitelko, tadle je levá! *(zvedá levou ruku)* - Ne, tahle je pravá... Jako matu i je. Ale dávám si na to pozor...
- MP: Hm, dobrý no. Napadá tě ještě něco k té střední škole? Jako nějaký zážitek nebo něco v souvislosti právě s dyslexií...? Nebo v souvislosti s učením. Jak ses třeba učila na maturitu? Nějakou jako strategii, jak načíst všechnu literaturu...? Jak se to naučit...?
- E: Hele...vůbec nemám tušení. Já vim, že tenkrát jako to bylo psycho. Ale já jsem si spíš to jako četla a neučila jsem se z paměti. Já jsem se snažila užít ten selskej rozum a říkala jsem si: To okecáš. To prostě okecáš. Už si to čteš potřetí. To okecáš... Takže přesně ty definice...Já vim, že jsem neuměla ani jednu definici. Přitom tam jsem se děsila, že ty definice jako nedám. A nakonec to dopadlo. Nevim, no... Tak čeština byla o načtení knížek. Tam vlastně to bylo o tom. Hele, neměla jsem tam žádný problém.
- MP: A z angličtiny si taky maturovala?
- E: Ne...
- MP: To jste nemuseli...
- E: Ne. Já jsem měla češtinu, pedagogiku, psychologii, ta byla volitelná. A specku...Jo, čeština, pedagogika, speciální pedagogika... Ještě jsem měla hudebku a pak jsem si dávala jako pátej psychologii.
- MP: Hmm...
- E: No, a mě to bavilo, že jo. Z pedagogiky tam máš tady ty věci a ty mě bavily. Takže tam jako ty definice pomímám a veškerý zbytek jsem pochopila snadno a věděla jsem co, jaká ta nemoc, jak se diagnostikuje, co tam je a proč to tam je... Takže to mě bavilo. Ale tam byl problém, že tam byly i t teoretický. Že tam byly ty dějiny a dějiny Junáků a dějiny Montessori a dějiny i Waldorf a všechny tyhle ty školy. A to už jsem nesnášela. Rousseau, Lock a ty už se mi pletli...
- MP: A pak znovu na vejšce...
- E: No, ale co je zajímavé, že už se to tam někam jako fakt schovalo. A vyplynulo to.
- MP: *(smích)*
- E: Protože jsem první tři roky na vejšce neměla problém s tím, že bych neprošla zkouškou na poprvé. A učila jsem se jako: Aha, zejtra mám zkoušku, tak na to sednem.
- MP: A jak si to měla s tím, když si přemýšlela, kam půjdeš na vejšku? Dávala sis nějak víc přihlášek nebo bylo jasný, kam chceš?
- E: No, do Hradce jsem si dávala, chtěla jsem studovat speciální pedagogiku. A v Praze nemaj první stupeň se speciální pedagogiku specializaci. Je v Hradci. Takže jsem jela do Hradce na to, a pak jsem měla v Praze tohle. A v Praze jsem měla psychologii a speciální pedagogiku... A tam jsem neprošla talentovkama...Tam byly talentovky na psychologii.
- MP: Jo?

- E: No, na psychologii talentovky. Nějakej text...Ale já už si to přesně nepamatuju. Tam jsem neprošla, protože tam byl strašnej nával, na prezenčku. A dostala jsem se na specku do Hradce a sem na tu..na ten ped'ák.
- MP: A jak přesně ten obor zněl?
- E: První stupeň se specializací speciální pedagogika. Oni to měli rovnou, že ses hlásila na tady to. Tady v Praze to bylo obecně, že ses hlásila na první stupeň. A tu specializaci sis určovala až po třet'áku.
- MP: Jo takhle.
- E: Ve druháku...nebo něco takovýho. Jako že prvák jsme jeli všichni všechno. Až pak jsme se jako nějakým způsobem dělili. Ale v Hradci to bylo přímo, že jsem si dávala přihlášku přímo na první stupeň se speciální pedagogikou.
- MP: Hm, to je zajímavý.
- E: Dostala jsem se tam, ale tím, že byl brácha v Praze a já jsem tu začala přes léto pracovat u Ž., tak byla jasná Praha.
- MP: Jo, takže si už před nástupem do vejšky měla práci nebo brigádu?
- E: No, no. Už jsem sem jezdila. Brácha vlastně chodil se Ž., takže jsem sem jezdila už vypomáhat. A kdybych to tady neměla, tak jsem tenkrát šla do Hradce. Tu specku jsem chtěla víc...
- MP: A pak už si nikdy znovu si přihlášku nedávala na specku?
- E: Dávala. Na speciální pedagogiku dávala. Když mě vyrazili ve třet'áku, tak jsem potom dávala tři přihlášky. Znova jsem zkoušela psychologii tentokrát...ne, specku dálkově, psychologii prezenčně a tenhle ten svůj obor. Já jsem znova dávala tři přihlášky. A dostala jsem se zpátky a na ty dva ne.
- MP: A pak už si to nezkoušela?
- E: Ne, pak už jsem to nezkoušela. To už jsem jako vzdala. Po návratu na vysokou školu, kdy do třet'áku jsem to studovala, že mě to baví a chci to dělat, tak ve čtvrt'áku jsem totálně ztratila iluze a už jsem to z donucení dodělala.
- MP: Jasně, no. A pamatuješ si, jaký tam byly přijímačky na vejšku? Na to semka, co si teďka dostudovala?
- E: Když jsem to dělala poprvé ty přijímačky, tak byly talentovky. Tělocvik, hudebka, výtvarka. A všechno to bylo rozdělený na další tři, čtyři sekce. Takže tělocvik byly gymnastika, atletika, plavání a běh. A z žádnýho z toho si nesměla dostat...ze dvou z těch disciplín si nemohla dostat nulu, protože pak se ti nulovala celá ta...ten tělocvik nebo ta...To samý byla výtvarka a to samý byla hudebka. Výtvarka byla kresba a teoretický test, takže to bylo na dvě části. A hudebka byly přehrát na nástroj, kterej umíš, vytleskávání rytmu, zpívání, a capela, transpozice, vytleskávání rytmu. To je myslim všechno. Taky nějakých pět nebo šest. A tam ti teda hnedka ubírali pět bodů, hnedka na začátku. To jsem teda nepochopila proč. Do teďka to nechápu. Z maximálních dvaceti bodů, kterých mohlo bejt, ti hnedka sebrali pět bodů. Prostě všem.
- MP: Asi nechtěli, aby...

- E: No, a byla čeština. Doplnovačka. A pak ústní pohovor, motivační. A načtená literatura, jak to, tak... jak ta odborná, tak i dětská veškerá literatura. To se pak zkrouhlo. A když jsem šla podruhé na přijímačky, tak byl pouze ústní pohovor.
- MP: Jako že už nebyly...?
- E: Talentovky nebyly. Nebyl ani test. Byl pouze ústní pohovor... Při kterém jsem skončila...
- MP: Hmm...
- E: Což je jako absurdní, když po třech letech studia té školy neprojdeš. Tý odborný literatury mraky. Veškerá dětská literatura načtená, protože jsme už měli za sebou dětskou literaturu. No oni zjistili, že už jsem to studovala, tak se ptali na ty semináře, kterými jsem už prošla. Předměty... Takže komparativka... Doteď ji nepobírám. Jsem neprošla... Tak jsem neprošla přijímačkama... podruhé...
- MP: Takže sis dávala...?
- E: Odvolání.
- MP: A to tě vzali...?
- E: No, to mě vzali. Já jsem jim tam totiž doložila... Na poprvý když jsme šli na ty přijímačky, tak jsme jim tam dokládali různé kurzy a takovéhle... A ono se to neposílalo s přihláškou. A já jsem si nepřčetla teď, že se to musí poslat s přihláškou do toho února, nebo do kdy se to posílá, v únoru na konci. Tak jsem to neposlala, ty kopie. Takže mi nepočítali body za různé semináře, za praxi, za nic.
- MP: Jasný...
- E: Takže při odvolání jsem to tam přidala a oni na to brali zřetel a prostě mě přijali.
- MP: Hm, a při těch prvních přijímačkách si říkala, že z češtiny byla doplnovačka a tam si...?
- E: Si nepamatuju.
- MP: Nepamatuješ si, hmm...
- E: Jen vim, že jsme tam dělali potom kompletní... Vim, že jsem prošla velice dobře tělocvikem, velice dobře výtvarnou a oni nasčítávali body. A tam vim, že šla čeština, že šlo jít i do minusu.
- MP: To je dobrý...
- E: Jako že byl dán nějaký počet bodů na začátku, asi deset. A přičítalo se. Jako že když to bylo dobře vyplněný, tak přičítalo se. Mohlo bejt, já nevím, pásmo 60 maximum, ale když si měla chybu, tak se odečítalo. A oni potom sečetli všechny ty body.
- MP: A ty ses nikdy nedozvěděla, jaký si měla přesný výsledky? Třeba ta doplnovačka...
- E: Ty jo, jako vim, že jsme si to někde dohledávali, ale to už si nepamatuju. Víím, že jsem měla 57 bodů a 53 už nebrali.
- MP: Hmm...
- E: Tenkrát to bylo jako... Ale 57 nás tam bylo třeba já nevím 20, jo...
- MP: Tak to jo... Předpokládám, že na vejšce si taky s nikým nemluvila, že máš dyslexii?

- E: Tam už to nešlo. Tam jsem to zkusila právě, když mě vyhodili z tý češtiny podruhé a podruhé pro tu samou...kvůli těm samým chybám. Že tam jdeš na tu konzultaci kvůli tomu, že teda máš 37 bodů a potřebuješ 42, aby si prošla. Teď to procházíte a on ti říká: No, tady to máte dobře, ale chyběj vám tam háčky, čárky. Prostě je to čeština, neuznáváme. Nebo strhli jsme bod. Jo, místo toho, abyste měla dva, protože to je dobře, tak bod dolů. Tak říkám: No, já jsem ale dyslektik. – To ani nevytahujte. To vůbec nechci slyšet.
- MP: Hmm...
- E: Takže jako v tu chvíli se zasekneš a řekneš: Aha, tak to nechce slyšet, no. A nevím, jestli jsem si tím ještě neuškodila, že pak tam už hledali ty chyby jako schválně. Protože ta N. mě neměla v lásce.
- MP: Přitom na tom...na pedáku učí češtinu...nevím, jak se jmenuje..
- E: P.?
- MP: No, a ta právě, že má nějaký jako SPU.
- E: Já jsem ji nikdy neměla.
- MP: Já jsem ji měla na zkoušku z češtiny...
- E: Jo jo, vim, že tam byla. Protože se o ní mluvilo. Ona hlavně byla vyhlášená, tu chtěl každej při státnicích, protože ona zastává názor: Vy jste prošli pět let, všechny zkoušky máte. Nemusí se podařit to dát všechno dohromady.
- MP: Hm, což je docela dobrý názor.
- E: No, vy jste tím už jednou prošli.
- MP: Pak jedna blbá zkouška ti může...
- E: No právě. Nemusíte mít zrovna den a nemusíte se trefit. Takže u tý jsme šli...Když ji někdo dostal, tak věděl jasně, že teda jako ten projde.
- MP: Dobrá...Tam asi byla strašná spousta předmětů, který si absolvovala. Tam se asi psali i nějaký jako delší práce. Mělas tam v nich třeba problémy?
- E: To jsem jela už přes počítač. Nainstalovala jsem si...Měla jsem tam program, kterej opravoval. Přímou jako že to projel, proskenoval, opravoval. Ale šlo to na krátký texty, protože to trvalo..stránka trvala strašně dlouho.
- MP: Hmm...
- E: Jo, takže na celou diplomku to vůbec nepřicházelo jako v úvahu. To ale byly třístránkový, pětistránkový...Ale já jsem to víceméně jako...Tudle to prošlo. Nebo když to píšeš, tak ono ti to hází, že jo. Word taky opravuje. I když ne i/y nebo takovýhle. Ale nikdy mi nikdo neřekl, že by bylo jako špatně něco. Jako že by mě upozornil, že bych tam měla příliš mnoho chyb...Myslím si, že to jako mají všichni. Když máš, já nevím, devět seminárek, který musíš napsat za ten semestr, tak jako...
- MP: To má každej...
- E: Možná to ani nečtou...
- MP: No, to je další možnost. *(smích)*

- E: Což je jako pravděpodobnější, protože to jsou stohy, že jo. Nás bylo 80 v ročníku.
- MP: Hm, no a asi v rámci vašeho oboru jste určitě měli víc jako nějaký tý literatury, třeba tý dětský literatury. Museli jste třeba někdy číst nahlas při těch...při seminářích nebo tak?
- E: Ne.
- MP: Ne. Vůbec jako...Nepamatuješ si nějakou situaci, kdyby sis říkala: Sakra jako, teď to nepůjde?
- E: Ne, vůbec ne.... Jako jo, museli. Při praxích. Když čteš dětem text, a to máš připravený.
- MP: Jo...
- E: To jsem si připravila. Když jsem věděla, že budu mít ten a ten výstup. Že musím odučit tu a tu hodinu a bude to třeba s druháčkama a bude to hodina češtiny četby, kdy je nemůžeš nechat číst celou tu hodinu, protože to musíš střídat, že jo ty činnosti. Tak jsem měla třeba dvakrát přečtený ten text a věděla jsem přesně, který ten text budeme číst. A...to jsem si připravila. Jinak jako jsme nečetli nahlas. Ne.
- MP: Jo...
- E: Jo, to že si musíš přečíst text a pak ho svými slovy přeříkat. To jsme tam měli. Rétorika a tyhle ty... Ale nečteš text, to si vymýšlíš z hlavy.
- MP: Hm, a zase jde jenom o ten obsah.
- E: Hm, přesně no.
- MP: Nejde o tu doslovnost...
- E: No, na tý vejšce už to není.
- MP: A na tý střední si říkala, že těch definicí, že to bylo jako náročný. To asi na vejšce bylo asi taky hodně...?
- E: Bylo. A já jsem tenkrát neprošla psychologii skoro. U T., protože ta vysloveně šla po...Já nevím, jestli si ji měla někdy...
- MP: Ne.
- E: Jako nevím, jestli se nezměnila. Já jsem ji vlastně měla před deseti lety, když se to vezme. Nebo před sedmi. Ale ta jela slovo od slovo. Ta to měla tak, že já jsem si vytáhla tenkrát nějakou vývojovku nebo něco. Jako to určitý období jenom. Školní...mladší školní věk nebo něco takového. A ona chtěla definice. A tam si změnila slovo: Ne, tak to není. Kolegyně. Jinak. Jsem to zase změnila: Teď jste změnila jiné slovo. Jinak. Ještě do třetice jinak vám to nedám. Takže tam to bylo voser. To jsme z ní měli všichni bobky.
- MP: Hmm...
- E: Ale to bylo jen u tý psychologie. A pedagogiku, jak už jsem to měla jako zažitý nebo nějak, už jsem to jela podruhý, tak už je to jako jednodušší, protože už to jednou projedeš, i když třeba tři čtyři roky zpátky, ale zůstane ti to tam. Takže ta pedagogia, s tím jsem problémy neměla.
- MP: A bylo ještě něco, co si myslíš, že bylo jako obtížný na tý vejšce?
- E: Cizí termíny. Opět jsem si je měnila. Což ve výtvarce je spousta věcí a ono i jako v jiných předmětech. Takže ty cizí termíny, pokud jsem si je nevyhledala a nenapsala, tak jsem si je nezapamatovala. Tak to

byl pro mě problém. Přetvářela jsem si je. A kolikrát vím, že u zkoušky mě opravovali. Že teda jako mám asi na mysli tohle. – Jo, jo. No, no.

MP: *(smích)*

E: Ty cizí termíny, který jsem teda neznala, a byly poprvé, poprvé jsem se s nima setkala, tak ty byly blbě.

MP: To je zajímavý. Taková blbůstka, ale vlastně to může dost ovlivnit. A kdyby nějaký zkoušející byl fakt pes.

E: No, no....

MP: A zase teda na tý vejšce, když si měla třeba jako víc chyb, dávala si to někomu kontrolovat? Taky třeba mamce? Kontrolovala ti diplomku?

E: Až diplomku.

MP: Jenom diplomku?

E: No, a to byla krizovka. *(smích)* Nebo aspoň mi to říkala, že to bylo šílený.

MP: Jako hodně chyb?

E: No...A to už to poprvé některé části dostala kamarádka. Ta si to přečetla, takže už jsem to mamce dávala podruhé. Že už to měla jako druhý člověk. A stejně tam bylo jako hafo chyb...No, to vím, že říkala, že bylo...

MP: Hmm...

E: A i tak...i přesto tam zůstalo spoustu chyb, protože mě na to upozorňovali, že teda jako to bylo hodně...

MP: Jo, počkej, jako že i u obhajoby ti to říkali, že tam byly hrubky?

E: Jo, jo. Že tam zůstaly. A že jich bylo jako poměrně, na to že jsme učitelé, tak dost...No, tak ono to taky bylo. Já jsem měla 116 stran.

MP: Ale asi si taky u té obhajoby nic neřekla, jako že je to možná tím, že jsi...?

E: Ne, ne.

MP: To už si mlčela po zkušenosti...

E: Já jsem u té obhajoby byla tak vyplesknutá sama, protože když tam sedí člověk, kterej se zabývá 30 let tím oborem. Jo, a ten oponent ti k tomu řekne svý a pošle ti tu svou... oponentský posudek a navrhne ti trojku. A ty vidíš, co tam všechno sepsul a ty víš, proč si to použila a musíš mu to obhájit. Tak jsem byla ráda, že tam jako obhajuju, proč jsem použila zrovna tydle...tuhle hudbu zrovna k tomuhle výtvarnému dílu, protože...A on nakonec uznal a povídal: Vy máte vystudovanou nejen tu výtvarku, co tady studujete, vy máte i tu hudebku vystudovanou. Říkám: Mám no. Mám maturitu z hudebky. - No, je to vidět. Postavila jsem se k tomu tak, že... Takhle chápu, proč jste to takhle použila, když to takhle vysvětlíte. Ale trojka zůstává. *(smích)* Takže v tomhle směru jsem to nikdy nikde nepoužila a ani nechtěla. A je to tam stále. Protože když teďka čtu dětem pohádky, jako ono je to jedno, ale kolikrát tam čtu úplný blbosti.

(...)

E: Povídej, ještě něco?

- MP: Co by ještě k tý vejšce...
- E: Tam asi ten nejhorší dopad byla ta čeština.
- MP: A to bylo teda ve třetáku, a co to bylo za zkoušku? To byla nějaká...?
- E: Souborná odborná zkouška z českého jazyka. A nejlepší na tom bylo, že ... My jsme nějaké verze samozřejmě měli. To se dostane mezi studenty. A konzultovat...protože na některý věci jsme nevěděli odpovědi sami, tak jsme to konzultovali s češtinářema, odborářema. A ty nám řekli, že máme šílenou odbornou zkoušku, že oni takovouhle nemaj.
- MP: Tak to je dobrý.
- E: No...Takže jako v tu chvíli nám trošku jako zatrnulo. Ale... Kdybych bývala šla...byla jsem blbá. Kdybych bejvala šla ještě v tom únoru, na tu třetí...Já jsem si říkala: Půjdu radši až na konci. Nemám ukončený ročník. Kdyby mě vyhodili, tak abych pak mohla navázat. No, a voni...ten termín, co jsem původně ještě chtěla jít v tom únoru, co byl poslední. Tak dali jednu z variant, kterou jsme měli.
- MP: Hmm...
- E: Takže si myslím, že by to dopadlo mnohem lépe. Bych normálně prošla a nebyl by tam žádný problém.
- MP: A ty si teda jako využila ty všechny pokusy a na základě toho ti oni nějak ukončili studium, vyloučili tě ze školy.
- E: Z důvodu nesplnění požadavků pro další studium.
- MP: Jasně. A pak si teda musela čekat rok, protože si neměla danou žádnou, že jo, přihlášku. A to sis teda dávala víc přihlášek. A oni tě pak vzali, do kterého ročníku? Jak to jako funguje?
- E: No, přijali mě do prváku. Jsem dělala přijímačky do prváku. Takže jsem byla přijata do prváku. Jsem tam musela vyplnit veškeré papíry jako žádosti o uznání zkoušek. Takže jsem vypisovala přesně datum, kdy jsem měla... To jsou neskutečný archy na každé předmět. Dva předměty se ti vejdu na jeden papír a těch předmětů máš prostě za ty roky...Jestli jich bylo 60... Prostě fakt jako strašně moc. Protože to musíš mít i semináře... A musíš přesně zapsat, kdo tě učil, kdy si získala, takže když něco nebylo zapsáno v indexu, tak to byl průser. Protože my jsme ještě neměli ten...systém nastoupil až od druháku nebo až od třetáku možná. No, a oni než to tam zadali, tak to nebylo v systému. Takže vim, že mi vrátili dokonce ty tři papíry, že jsem je musela předělat.
- MP: Hmm...
- E: A na jednotlivých fakultách potom rozhodujou, zda to uznaj nebo ne. Říká se, že jedničky, dvojky uznávaj, trojky, jak která fakulta. Já samozřejmě jsem nebyla 100% student, že. To jako já jsem to měla zkouška od slova zkusit. Vyšlo to za tři: Super. Nashledanou. Ale co bylo zvláštní, že mi neuznali...Češtiny všechny, i s trojkama. To jsem měla strach, že neuznaj. A neuznali mi dvě matiky, z kterých jsem měla dvojky. A to z důvodu akreditace-neakreditace nebo nového zaštitění...Prostě že ten kurz změnil akreditaci.
- MP: Jo takhle...Ne, že by změnil jako náplň.
- E: No, náplň.
- MP: Takže se tam učilo už něco jinýho prostě.

- E: No...Takže jsem ho musela projít znovu. A chtěla jsem po ní vědět, kde se co změnilo. Protože já jsem prošla to samý.
- MP: Hmm...
- E: Prošla jsem úplně tu samou náplň. Nicméně jako obě jsem obhájila za jedna a byl klid. A dokonce...tam kdyby nezapůsobil S., což byl vedoucí studijního oddělení, ta K. byla teda na nic. A S. mi řekl: Já vám to všechno...Protože když mi to uznali, tak mi to uznali až v listopadu, a ty si musíš předtím zapsat rozvrh. A S. mi řekl, že mi to hodí všechno jako uznáný. A když mi něco neuznají, tak to pak spolu odepišem. A já si odepišu i předměty, který mi na to navazují.
- MP: Hmm...
- E: Oni mi vlastně akorát neuznali ty dvě matiky. Nicméně to byly matiky ze druháku a já už jsem měla matiku didaktiku hotovou jedničku. Tím pádem mě to na didaktiku dvojku pustilo a nemělo to na to vliv. A tam bych bez S. nemohla pokračovat.
- MP: Hm, on je pořád vedoucím studijního oddělení.
- E: Jo, on je na to dobřej. Se na to hodí.
- MP: Takže si vlastně...já nevím, jestli vůbec víš o nějakým... o fungování na pedáku na vejšce. Centrum...Ale ono to není centrum, ale prostě pro studenty se speciálními vzdělávacími potřebami...?
- E: Aha. (*udiveně*)
- MP: Že tam je. A poskytují, jak jako informace, tak i nějakou jako podporu. Třeba jako nějaký způsoby, rady, jak se na tu zkoušku naučit, když máš třeba...
- E: A to tam funguje už dýl?
- MP: No, popravdě nevím, od kterýho roku to tam úplně je... Kabinet pro studenty se speciálními vzdělávacími potřebami. A právě, že tam je i pro studenty s SPU.
- E: Aha...
- MP: A oni, že kdyby ti nějaký vyučující nevyšel vstříc, tak se můžou za tebe postavit.
- E: Vidíš to...
- MP: A říct mu, že takhle to nejde...Ale ono to jako, co vim, právě moc lidí nevyužívá.
- E: No, zaprvé nevíš. Pak je tam ten strach z toho, že by ti to někdo mohl vpálit jako tím způsobem: A co tady teda jako děláte? Vy tady nemáte co dělat s tímhle tím. To asi byl ten největší strach, že mi tam někdo řekne, že tam nemám co dělat na téhle škole... Když sakra je to jen jeden z oborů. Já mám všechny. Já mám dějepis, zeměpis, matiku, hudebku, výtvarku, češtinu, přírodovědu. Já nevím prostě těch předmětů, kterejch já musím vystudovat, abych mohla učit na prvním stupni, není jenom čeština. Jsou to všechny.
- MP: No jasně.
- E: A když všechny procházím bez problémů a ta čeština hold tam je, tak jako přece mi nemůžou říct: Co tady kolegyně pohledáváte?
- MP: Hmm...

- E: Ale očividně můžou, protože jejich reakce na to, když jsem to řekla vlastně po té...: To neříkejte, tohle to. To nemá smysl.
- MP: A tohle to je...nebo máš ještě nějaký další negativní zážitek související s SPU, s dyslexií?
- E: Jako že bych se dostala ještě někdy do situace, že bych si říkala...
- MP: No, třeba i s jiným vyučujícím...
- E: Ne...
- MP: No, a v rámci té praxe si teda říkala, že tam sis to předem připravila, takže to bylo všechno v pohodě.
- E: To jde. Tam když máš ty výstupy, tak se připravíš. Ale vim, že jako... tam bylo hafo toho psaní. Protože píšeš rozbor, píšeš postřehy kolegů, píšeš ty svoje vlastní... přípravy. No, takže to máš přípravu, reflexi jako učitelky, poznatky spolužáků a svoji reflexi. Já vim, že tam muselo bejt takových hrubek, ale nikdy se nikdo neozval. Žádný... Ona ta učitelka z těch seminářů nebo z těch praxí se nikdy neozvala, že by mi řekla: Jako E., tam máte strašně hrubek. Vždycky to prošlo... Tak jako zase otázka je, zda to četli.
- MP: No a přímo jako při té praxi. Stalo se ti třeba, že si někdy udělala nějakou hrubku nebo nějakou chybu, když si...ty si učila v rámci praxe normálně na prvním stupni, ne?
- E: No, no.
- MP: A stalo se ti, že si...?
- E: Jo, měla jsem tam...Chyběla mi...chybělo mi písmenko. Ve slově. Když napíšeš slovo, tak mi chybělo písmenko. Nebo čárka taky, jo. Oni zas v tomhle jsou dobří děti jako. To zahraješ do autu. Paní učitelko, máte tam chybu! – Super. To je dobře, žes na to přišel. Ta byla udělaná schválně. Pojd' ji najít a opravit. A je tam jen jedna chyba?... Takže tímhle způsobem to zahraješ.
- MP: Jo, jo.
- E: Na té základce to jde. Oni mají strašnou radost. Já říkám: Parádní. A to...
- MP: A když teďka třeba s dětma...? To si vlastně říkala, že když čteš a řekneš jiný slovo, tak dětem je to jedno...
- E: Jo, jo. To jako naprosto. A jinak tam občas se mi stává, že (*smích*)... sama nepochopím úkol pro předškoláky. Ale to asi jako nemá souvislost. (*smích*) Oni mají Kuliferdu, což je pro předškoláky jako pracovní list, který má jim nějakým způsobem rozvíjet nejen grafomotoriku, ale i nějaký ty vědomostní věci, jako že slova podobného významu. A bylo ti tam, že v jednom sloupci byly...Teď ti to vysvětlím, tak už to chápu...Ale byly tam obrázky, byl tam pes, byla tam nota, ježiš já nevím, kráva tam byla. A na druhý straně byly obrázky a byla tam tráva, bota, les. A ty si měla...A bylo tam vysvětlený jakože pes-les, bota-nota, kráva-tráva.... Ale teď to bylo vysvětlený tak blbě, že já jsem zprvu sama nepochopila, až jsem si jako podruhé jela ty slova, tak říkám, ježiš tady je pes-les. Tak už to chápu. Jedno z písmenek se má změnit. Když jsem si to přečetla podruhé ten úkol, tak říkám: No jo, tak teď je to jasný.
- MP: (*smích*) No a teďka v rámci té praxe nebo takhle při zaměstnání mluvila si někdy o tom, o svý...o dyslexii?
- E: Ne.

- MP: Dokážeš si jako představit, že bys to někomu řekla? Třeba jako...
- E: S rodičema. Ano, s rodičema. Protože některý ty rodiče se ptaj, jestli třeba jejich dítě není hyperaktivní nebo jestli nemá nějakou poruchu. Jestli jako já to dokážu nějakým způsobem vidět jako učitelka. Tak říkám: Kdyby něco takovýho nastalo, tak vám samozřejmě řeknu, ale co se týče přesně těhle těch SPU, tak to se pozná, až na základce. Teď jako není šance u nich to...A oni vědí, někteří rodiče o mně vědí, že jsem dyslektik. Protože už se mi stalo, že jsem měla i na nástěnce daný, že mi chyběly čárky.
- MP: Hmm...
- E: Když dělám rozpis, tak jak se to dělá v rychlosti, tak mi chyběly čárky, háčky. Jo, tak tě na to rodiče upozorní. Tam já jako bez problémů řeknu: Heh, no vidíte, zase ten dyslektik. Tak jsem je tam nenapsala.
- MP: A vždycky to bylo jako v pohodě?
- E: Jo. Tam to nemá takovou váhu, že jo. Tam ty děti neučím tu češtinu, tak jako aby to bylo nutný. A myslím si, že by to brali i jinde v pohodě, protože... to by mě nepustili. To bych neudělala vysokou, kdyby tam bylo fakt jako něco... Já mám vystudovaný něco, co můžu dělat. Na tý základní škole já můžu učit a mám to vystudovaný. Prošla jsem tím, udělala jsem to. Tak jako normální rodiče: Jo, tak jako blbá není. A to je hold jako jediný.
- MP: Hm, jasně. A při hledání zaměstnání? Dokážeš si představit, že bys o tom jako mluvila třeba jako s tím nadřízeným?
- E: Degradovalo by mě to... V dnešní době 100%, protože na to jedno místo se hlásí neskutečný množství lidí, tak proč si vybírat někoho, kdo má nějakou vadu, která má...nebo může mít...může přidělat problémy. Viz třeba P. (*pozn. MP - její přítel*) on teďka byl, nebo on s tím bojuje už hodně dlouho. Má tam holčinu, která je dysortografička a dyslektička. A on než zjistil, že to jako je, tak ona psávala zprávy do novin nebo emaily posílala. A on zjistil, že to prostě nejde. Ale zas je dobrá v tom, že dokáže komunikovat s lidma, že dokáže prostě prodat ty produkty. Takže ji tam má, ale ví, že prostě nemůže psát zprávy, emaily nebo že to musí preposlat nejdříve jemu a on to opraví a pak to pošle dál.
- MP: Hmm...
- E: Takže jako...Ale nevěděl to. Ale myslím si, že kdyby to věděl na začátku, tak si ji nevezme... I když se zajela a umí něco jinýho. Je v tom dobrá. Tak tenkrát by si ji nevezl, takže já si myslím, že to nemá smysl vůbec vytahovat. A nedoporučovala bych to nikomu vytahovat teda...
- MP: Hmm, a ty si vlastně říkala, že si pracovala už při studiu. A tam to věděla?
- E: Hm, Ž. to věděla. A mi zakazovala psát veškerý věci. A když už jsem to napsala, tak jsem jí to posílala. Jo, a ona to teprve přeposílala. Takže když jsem odepisovala rodičům, tak jsem to poslala jí, ona se na to jukla, přišla zpráva: Jo, v pohodě. Můžeš to rozeslat rodičům. A já jsem to v tu chvíli mohla zaslat. Jo, to věděla.
- MP: A jako v pohodě s ní, vid' asi?
- E: Jo, naprosto.
- MP: Myslíš si, že měla dyslexie nějak vliv na to, jakěj obor sis vybrala, co budeš studovat?

- E: Myslim si, že ne... Že jako vůbec... Ani mě to nenapadlo hele... Vybírala jsem si podle toho, co jsem chtěla. Takže ne.
- MP: A teďka třeba, když jseš vlastně už v tý školce nebo v rámci praxe, myslíš si, že to, že máš nějakou zkušenost s dyslexií, nebo i jako s přístupem lidí, s poradnou, může mít nějaký vliv na to, jak teď třeba pracuješ nebo přistupuješ k dětem, který maj jako nějaký nevýhody?
- E: Určitě. Protože si tím sama projdeš, ti dává trošku jinej náhled na ty děti, a nemusí se jednat jenom o dyslexii. Jakoby o veškerý tyhle ty poruchy, nejen SPU, ale i jiné... Koukáš na ně jinak. A snažíš se jim... alespoň z mého pohledu zase...se snažim jim jakoby víc pomoci, protože to maj těžší. Tak jako...neulehčit jim to, ale pomoci jim. Protože si myslim, že já díky tomu, že jsem hodně četla, jsem se toho hodně zbavila nebo jako uzpůsobilo, tak nějak jako to snížila...já nevim...ty...jak to popsat...ty příznaky nejsou takový na základě toho, co člověk načel. Takže si myslim, že to ty děti taky potřebujou. Možná i jsem na ně svým způsobem přísnější. Já jsem teďka nikoho...Mám tam klučinu. Ten je...o tom teda tvrděj, že hyperaktivní není, že má IQ 144 asi v 5 letech. Takže se s ním musí pracovat jinak. Že je roztěkaněj. Jeho všechno zajímá a všechno potřebuje vědět a všechno potřebuje znát. Takže se s ním musí pracovat trošku jinak, ale o to víc ho jako péroju.
- MP: Myslíš jako, že teďka... že v dnešní době je dost informací o SPU?
- E: Myslim si, že až moc. Dost toho někteří rodiče jako zneužívají. Jako co vím přes spolužačky, tak ty rodiče, aby se nemuseli v podstatě jako...nechtěj se smířit s tím, že maj dítě blbý, tak ho radši pošlou do pedagogicko-psychologické poradny. Přesvědčej psychologku, že má nějaký SPU. Ona mu napíše papír a to dítě je z obliga. A ty děti se za to...jak já jsem se za to styděla...tak ty děti se tím prezentujou. - To nemusím umět, dyť mám dyslexii. Co po mně chceš? – Jo, si myslim, že spíš ta informovanost je až tak velká, že se zneužívá.
- MP: Hmm...No a informovanost mezi dospěláky...dospěláky s SPU? Jako že i lidé v dospělosti mají třeba problémy?
- E: Já si myslim, že ty už to neřeší. Že ty už se dostávaj do fáze, kdy už to neřešej. Kdy už si sehnali to svoje zaměstnání a kdy už jako...To bys mohla vědět ty, jestli se jako do poradny dostanou...
- MP: No jako...
- E: Jestli tam přijdou i starší lidi dospělí...Já bych řekla, že ne.
- MP: Asi jako čím dál víc jsou...se diagnostikujou i dospěláci. Ale asi spíš je to jako s tím, že začnou studovat na střední škole nebo na vejšku.
- E: Jo.

9.1.1 Přepis záznamu rozhovoru s respondentkou G

- MP: Takže si to ještě jednou zopakuju. Takže si říkala, že studuješ druhým ročníkem a máš přesně matika, fyzika, takhle ty aprobace?
- G: Jo. Je to vlastně obor fyzika zaměřená na vzdělávání. Je to bakalářský obor, jsem v druhém ročníku. A je to vlastně kombinace matematika-fyzika pro střední školy.
- MP: Jasný... A pak na to tam je i navazující...?
- G: Jojo, pak je navazující magisterské studium. S tím že většina pedagogických a psychologických předmětů se učí v magisterském studiu, protože po bakaláři by se mělo dát jít i na vědecké obory pak. Z obecné fyziky, což je jako vědecký obor, pak jako přejít na učitelství.
- MP: Hmm...
- G: Aby tam byla ta možnost. Takže ony ty osnovy nejsou úplně jako typický pedagogicko-psychologický...
- MP: A státnice asi vůbec, máte třeba pedagogiku-psychologii na bakaláři?
- G: Na bakaláři jsou jenom státnice z matiky a státnice z fyziky. A pak až na magistry jsou ještě k těm dvěma tyhle přidaný.
- MP: A máte třeba i nějakou praxi, že chodíte třeba do škol...?
- G: Jo, první praxe z matematiky je už ve třetím ročníku bakaláře. Pak je praxe z fyziky až ve čtvrtém. Teda v prvním ročníku navazujícího magisterského studia. A pak jako ty reálný praxe, tuším měsíc to je, nebo kolik, to je až v tom pátém ročníku. Teda druhém navazujícího.
- MP: Takže teďka si ještě nebyla nějak v rámci škol, v rámci studia...?
- G: Hm, v rámci oficiálního studia ne, v rámci volnočasové aktivity už jsem se účastnila fyzikální show. Fyzika všemi smysly.
- MP: Co to je?
- G: Je to soubor asi třiceti experimentů, které v bloku jeden a půl hodiny se předvádí na středních školách.
- MP: Hmm...
- G: A účastnila jsem se dvakrát. Jednou jako pozorovatel, a pak už jako přímo jako ten provozovatel těch experimentů. Takže už mám jako malou zkušenost s českými školami. (*smích*)
- MP: S českými dětmi. (*smích*)
- G: Taky.
- MP: A líbilo se ti to? Bavilo tě to?
- G: Jo, bavilo mě to. Když první...jsem měla dvě skupiny hned po sobě, takže tři a půl hodiny do kupy. První skupina byla aktivnější, věděli, byli o něco starší, takže s nimi to bylo úplně skvělé. Bavilo mě to, šlo to. Bylo to vtipné, bylo to zábavné, mělo to nějakou atmosféru. Ta druhá skupina už byla slabší a možná to bylo i tím, že to byl pátek po obědě a oni museli ještě trčet ve škole.

- MP: Jasný...
- G: Byli i duchem mimo. Ne v té třídě.
- MP: Jasný... A říkala si teda, že máš diagnostikovanou dysgrafii, ...?
- G: Mám diagnostikovanou dysgrafii, dysortografii a do 16ti let jsem měla i dyslexii s tím, že z té jsem jakoby vyrostla.
- MP: Takhle jako, když si byla po tom v poradně, tak ti řekli, že už to dyslexii není nebo jak si na to přišla, že si z ní vyrostla?
- G: Hmm... Já jsem opakovaně chodila do pedagogicko-psychologické poradny, kdy jsem měla vyšetření, a při tom posledním v tom 16. roce života už mi řekli, že čtu na 40 %, že už to dyslexie není. Že to je jen do 10% nebo kolik.
- MP: Jo, takhle. Jasně. Ale jinak ty sama, když jako přemýšlíš nad svým čtením, vidíš tam pořád nějaký potíže, nebo teď už máš pocit, že je to úplně v pohodě?
- G: Jako, je to lepší. Tím že já fakt hodně moc čtu, ale jako jenom v mysli potichu, tak tím se něco získá. A když čtu nahlas, tak to hodně kamufluju tím, že čtu výrazněji a dělám dlouhé pauzy. Přináším do toho takovou... takové to herectví hlasu. Jo, takže jako všechno co k tomu projevu patří, ono se to skvěle tím maskuje.
- MP: To je dobrý. Dobřej způsob, jak se, jak se toho zbavit.
- G: Když jde o rychlé čtení, tak využívám to klasické, všímám si, jak dlouhé je slovo, co asi za písmenka obsahuje, domýšlím si.
- MP: Jasný. Ale jinak jako s porozuměním, s obsahem toho textu asi problém nemáš?
- G: Už ne. Měla jsem to na základce.
- MP: Jasný. A kdy si byla vůbec poprvý na vyšetření? Pamatuješ si, kde se to vzalo? Jestli řekla něco paní učitelka nebo rodiče, nebo jak to probíhalo?
- G: Hmm... Já mám mladšího brácha. To mu je diagnostikovaná dyslexie a slabší dysgrafie, a u toho si toho všimli už ve 2. třídě. Ono by si toho člověk všiml už v tý první, ale paní učitelka byla stará škola, a pro ni to bylo něco divného zvláštního. Prostě nevychované nebo hloupé dítě... Takže všimla si toho učitelka u bratra ve 2. třídě. A moje maminka tak začala s mým bratrem chodit do pedagogicko-psychologické poradny... A... vznikla taková idea u mé maminky, že já možná teda mám asi taky tu dysgrafii, protože s tím mám fakt hrozné problémy, už od začátku. To psaní vždycky bylo noční můra. Tak až... já jsem byla o dva roky starší, takže v té době jsem byla ve 4. třídě na základní škole. A pak jsem šla na osmileté gymnázium. Dostala jsem se tam, nějakým zázrakem. A tehdy jsem... v primě jsem prvně byla na vyšetření a tam jsem se...
- MP: To je vlastně jako že 6. třída?
- G: Hmm... pátá. Já jsem byla na osmiletém gymnáziu po 4. třídě, takže to bylo v 5. třídě.
- MP: Jasný, a to si byla poprvý. A to ti rovnou řekli jako že všechno. Normálně dysgrafie, dyslexie, ...
- G: Ano, dostala jsem jako zprávu i s označením, jakou mám inteligenci, schopností, aktivity a zapáleností do činnosti a podobně. Jako přehled těchhle věcí.

- MP: Hm, a došlo třeba k nějaký změně ve škole? To asi nejde tak porovnat, ale jestli třeba na tom gymplu si měla nějaký, že s tebou někdo pracoval nebo tě nějak něčím zohledňoval? Vzpomínáš na to?
- G: No, bylo to hlavně vtipné, protože já jsem donesla papír, dokonce jsem udělala několik kopií, jako aby to došlo ke všem učitelům. Většina učitelů neměla šajnu, co to je. To bylo někdy v roce 2003, 2004. Většina učitelů neměla šajnu, co to je, nebo nevěděla, co s tím dělat. I když v tom papíře bylo přímo jako napsané: vyhovět v tomhle tomhle, usnadnit, tiskací písmo, ne jako psané, umožnit počítač nebo něco jiného, diktafon, mít ústní odpovědi místo psaných písemek a podobně. Většina to absolutně ignorovala a měla jsem prostě úplně takové podmínky, jak ostatní. Jediný, kdo bral ohled, byla slovenštinářka, tím že jsem ze Slovenska. Jako nehodnotila mi tu úpravu, to mi hodně pomohlo. Taky ve slohu, když jsem psala sloh a podobně. Ale jinak celkově nic. Dokonce jsem byla dva roky integrována, takže byly posílané nějaké peníze z ministerstva na školu, a v životě jsem z toho nic neviděla. Když jsem pak na další dva roky nepřinesla novou zprávu, že jsem měla potíže, že to prostě trvalo to meškání. Ta má speciální pedagožka byla nemocná. Tak přišel za mnou ředitel a vynadal mi, jak to že ty papíry nejsou, že teďka nejsou ani peníze. Ale já jsem je v životě neviděla, takže jsem už nechtěla tu integraci ani, když jsem měla nárok.
- MP: A ani ta učitelka, co si měla na jazyk? Já nevím, že by...Protože pro ni je to asi to hlavní, že ...
- G: No, oni ten papír měli, ale já jsem necítila žádnou změnu. Jako maximálně to, že se mi nehodnotila ta úprava. Ale i pak se mi měnili učitelky hodně často, takže já jsem měla pak, já nevím, do sexty jsem byla na jednom gymnáziu, tam jsem měla pět slovenčinářek a devět angličtinářek za čtyři roky. Takže ta frekvence tý změny těch učitelů tam byla, a i to přizpůsobování nebo něco takového. Jo, jako skoro vůbec... A pak jsem odjela, odešla jsem na druhý gymnázium, tam jsem byla na poslední dva roky maturitní, na třetí a čtvrtý ročník normální střední školy. A tam jako byl brán ohled s tím, že: však na maturitě to bude. A pak přišla zrada a na maturitě nic nebylo. Protože já jsem nebyla integrována několik let. A to mi řekli, až na poslední chvíli, těsně před termínem, takže já jsem nakonec musela maturovat jako ostatní, za stejných podmínek i z cizího jazyka, který je u nás povinný a ze slovenštiny prostě s normálním časem, s normálními podmínkami, s normální úpravou, se vším.
- MP: Jak to dopadlo?
- G: Odmaturovala jsem. (*smích*) Písemnou část...Taky je u nás státní maturita, a ta školní...ono se to jmenuje jako externí a interní. Tak školní je ta interní nebo jako ústí maturita. U té externí se píše sloh a test se vyplňuje. Takže vyplňování testu nebyl takovej problém, ani s tím čtením. Já vždycky testy udělám poměrně rychle vůči ostatním. Možná díky inteligenci, takže jako většinou jsem testy stíhala a ten sloh ze slovenštiny jsem měla za nějaký čárky pár bodů dolů. A bylo to na 92,9 %, takže moc dobré.
- MP: To jo...
- G: Takže to se podařilo. A ústní tam to byla v podstatě teorie na dějiny literatury, takže to šlo.
- MP: Jo a říkala si teda, že si četla hodně, že čteš ráda a hodně. Takže si měla asi načtenou literaturu?
- G: No, my jsme neměli, my nečteme celonárodně povinnou četbu... k maturitě my jsme měli hlavně to, co se učí celé čtyři roky, o čem to všechno je, jak se to vyvíjelo, historickou, nevím, jaké pozadí za tím a takové hlouposti, no.

- MP: Jasný. A teda si říkala, že když si čteš potichu, tak to je jako úplně..., že asi nevnímáš žádný...?
- G: Nevnímám vůbec. Tam to v podstatě jde jenom přes oči do mozku. Vždycky mám problém, když to jde z mozku pak do úst. Někde tam je ta chyba. Když se to jako má produkovat nahlas.
- MP: Rozumim...
- G: Nebo do ruky...
- MP: Jasný...Takže na střední školu nebo na ten gympl máš takový vzpomínky v rámci tady toho, těch poruch učení, že oni teda nějak s tím nepracovali.
- G: S tím nepracovali...
- MP: Byli tam i nějaký spolužáci, kteří měli taky nějakou poruchu učení?
- G: Měla jsem jednoho a na toho taky prostě kašlali. On měl myslim o něco silnější tu dysgrafii a dysortografii. On měl hlavně dysortografii...
- MP: Jasně...
- G: Tak on to taky jako moc neřešil. Diktáty měl vždycky špatně, no.
- MP: Jasný. A pracovali s tebou třeba nějak víc jako rodiče doma, když si třeba, teda mamka jako měla to podezření, pak se jí to potvrdilo, že to tak je, tak jestli jste měli doma nějaký speciální úkoly?
- G: Hmm...Když jsem začala chodit do pedagogicko-psychologického centra, tak jsem na doma dostávala občas nějaké úkoly. Něco obtahovat, nějaká písmenka a takové věci, ale pak už jak jsem byla starší, tak už v podstatě to vymizelo. Akorát jsem se furt drilovala ty diktáty, no. Ale to hlavně s tou speciální pedagožkou.
- MP: A ty si tam teda chodila častěji? Třeba jako...jednou měsíčně?
- G: Chodila jsem jednou za týden nebo jednou za dva týdny.
- MP: Jo?
- G: Asi dva tři roky jsem měla takové intenzivní, pak to bylo jako méně. A pak já nevím, od těch 14ti už jsem chodila jen jednou za ty dva roky na ty testy.
- MP: Hmm...
- G: Protože ta moje speciální pedagožka...ona se...ona změnila pracoviště a pak byl problém, a ona už nemohla, a pak otěhotněla...Ale oni mi v podstatě i řekli, že už je to v takové fázi, že mi to vymizí, nebo že už se to jako stabilizuje. Už tam není jako moc co udělat.
- MP: A jaký si měla teda vlastně známky? Třeba na tom gymplu, když teda tam nějak nezohledňovali, že teda ty čárky třeba zapomínáš, vynecháváš?
- G: No, ze slovenštiny tam jsem většinou měla trojku.
- MP: A měla si i cizí jazyk?
- G: Měla jsem cizí jazyk. Měla jsem angličtinu i němčinu.
- MP: Ty si z toho vlastně maturovala...

- G: Měla jsem angličtinu, němčinu. Z němčiny jsem měla vždycky hrozně špatné známky, než jsem změnila gymnázium. Tam jsem narazila na pana učitele, který tu látku podával neuvěřitelně skvěle, jako fakt. Logicky. Tohle, tohle platí, tohle, tohle jsou jediné výjimky. A vždycky zkoušel jen to, co řekl. A psal po hodně malých úsecích písemky. Takže já jsem měla za pololetí 20-25 známek. A skoro samé jedničky nebo dvojky, protože člověk se to jenom naučil, opakoval si to a toto malé množství látky mnohem lépe zvládnul. Hlavně když se to v té další písemce znova neopakovalo. Že to už bylo o něčem jiném. A hodně moc procvičoval na malé slovní zásobě, když přišel nějaký gramatický jev. Takže to byl přístup, který jako byl skvělý. A on mi taky zohledňoval některé ty chyby. Takže to jako...
- MP: Takže si pak potkala nějaký učitele, který...?
- G: Jo jo. On byl asi jediný...
- MP: Jasně (*smích*).
- G: (*smích*) No a angličtina. Ty slohy, co se psali jako příprava na maturitu, to bylo vždycky špatné. A i z té gramatické stránky, z té prostě jako...I z té němčiny jsem měla vždycky špatné slohy, ale to byla vždycky jen jedna známka z 25, takže to se tam úplně ztratilo. Naštěstí.
- MP: A říkala si teda, že si měla i maturitu z angličtiny.
- G: Měla jsem maturitu z angličtiny. Tu písemnou část, teda ten test to jsem dala asi na 70%, gramatika taktéž, což bylo na trojku. A sloh to jsem měla na 40% jenom. Ale nebylo to 33,3, což byla ta spodní hranice, aby se to muselo opakovat. Takže já jsem byla šťastná. (*smích*)
- MP: Jasně...A byl teda jako nějaký učitel, ty si říkala, že teda nějak moc nevěděli, co to je, ale byl některý, kterej řekl, že tohle je úplná blbost, že ti řekl, že něco takového neexistuje? To mi ani nedávejte tady to...
- G: No, s tím jsem se hlavně potkávala v rodině. Když se vůbec jako na to přišlo. Jako moje tetičky nebo moje babička jako v prvním dojmu: Takové za nás neexistovalo! To jsou prostě jenom výmluvy! To jsou...To je lenost. A podobně. Takové za nás nebylo. Prostě byli hloupí žáci a podobně. A paradoxně jedné tetě se to vymstilo, protože můj bratránek má poruchu pozornosti. Takže...(*smích*) Je mi to moc líto. (*smích*)
- MP: Musela přiznat, že to není jenom vymyšlený.
- G: Jo, pak to najednou byl reálný problém, že jo...Ale jo, setkala jsem s tím i u učitelů. A jedné jsem teda změnila názor, protože byla to právě fyzikářka, chemikářka. Tak fyzika-chemie. A viděla, že já jsem hodně šikovná a to...počítání příkladů mi jde moc dobře. A vůbec že jsem šikovná, přemýšlím... Byla jsem možná jedna z nejlepších z fyziky ve třídě. A ona nechápala prostě, že nejsem hloupá, nejsem blbá, ale nejde mi to, i když se budu hrozně moc snažit. A to jí možná doplo. Ale ona byla už taky staršího věku, že to musela v sobě nějak zpracovat, že to bylo něco neznámého pro ni.
- MP: Ale to je dobrý, že si jí takhle ukázala vlastně, že to viděla. Že to nebylo jen, že to někde čte, že to viděla naživo, že to fakt tak je...
- G: No právě. Jasně. Většina to nečetla...ani nečetla.
- MP: No, potom si teda nějak přemýšlela, kam půjdeš na vejšku.

- G: Jo...
- MP: Tak jaký byly nějaký tvý volby a proč sis zvolila to, co sis zvolila?
- G: No...Začnu tím, že učit jsem vždycky chtěla. Ale...na Slovensku jsou hrozně moc špatné podmínky. Tak příšerné podmínky. Vlastně nástupní plat tabulkový čistý kolem 11 600.
- MP: Pro učitele?
- G: Pro učitele na střední škole jako nástupní plat. Což je hodně špatně.
- MP: To jo no.
- G: To je téměř polovina než tady...A životní náklady jsou asi podobné. Rodiče mě hodně odrazovali, i díky tomu, že to postavení učitele v dnešní společnosti jako není nic moc, tak ty platové podmínky nejsou moc. Je to hrozná dřina, na Slovensku ještě příšerná byrokracie k tomu.
- MP: Hmm...
- G: A mě vždycky táhla matematika, fyzika. Já jsem k tomu měla blízko. Tak jsem učinila rozhodnutí, že půjdu studovat něco jiného než učitelství. A byla tam ta fyzika a byla tam i psychologie. Paradoxně mě hodně zajímá, jak funguje svět. A nejen ten přírodní, ale i mezilidský. Takže já jsem se rozhodovala, co si vyberu a co ne. A rozhodla jsem, že půjdu studovat vědeckou fyziku. A psychologii si nechám jako hobby. To se dá dělat v kuse...nebo mnohem snáz než fyzika...Tak jsem začala studovat prvním ročníkem v Bratislavě na Fakultě matematiky, fyziky a informatiky, což je Mat-Fyz v Bratislavě na Univerzitě Komenského, první rok. A mně se náhle zhoršilo zdraví...
- (...)
- G: Takže já jsem začala studovat vědeckou fyziku, ale můj zdravotní stav se velmi zhoršil, protože jsem vyzkoušela nový způsob léčby. To byly antiepileptika. Brala jsem je asi čtyři dny, ale mé mentální schopnosti šly hrozně dolů. A trvalo to tři měsíce, než jsem jako nabrala to vnímání reality, prostoru a všeho prostě nazpět.
- MP: A to si vyzkoušela, jako že máš epilepsii?
- G: Ne, mám jiné zdravotní problémy. Je to diagnóza hyperventilační tetanie, což je sklon ke křečím. A právě jako neuroložka si myslela, že to bude super nápad, nasadit antiepileptika proti křečím. Ale na mě to hrozně působilo mentálně a absolutně mě to vyhodilo z míry. Takže já jsem se pak jako při plném vědomí a mentálních schopnostech ocitla až někdy jako v lednu. A to bylo pozdě jako na mat-fyz začít v zkuškovém jako něco dohánět a začít chápat. Takže ono to bylo odsouzeno k zániku a v podstatě mě na konci roku vyhodili s tím, že mi chyběl jeden kredit. Takže...
- MP: Tak to je blbý...
- G: No tak, já jsem uvažovala už i z jiných důvodů, rodinných a podobně, že odjedu jako z Bratislavy, že odejdu do Prahy. Takže já už jsem to pak jako nechala, takže jsem věděla, že mě vyhodí bez toho jednoho kreditu. To si někde pověším jako na stěnu...
- MP: Že máš necelý rok...(smích)
- G: Jo, jako že mě vyhazují z důvodu, že mám 39 kreditů a ne 40. Takže jenom jako zajímavost si to nechám. A začala jsem studovat tady rok obecnou fyziku tady na Mat-Fyžu. Ale to bylo moc těžké

jako...Ani středoškolské základy, ani ten rok na té vysoké škole v Bratislavě na to v podstatě totožném oboru mi vůbec nepomohl. Takže to se nedalo zvládat, to jsem zanechala.... A byla otázka, co teď... Učitelství obor je v něčem lehčí. Minimálně v té odborné fyzice a v té odborné matematice. Takže vyskytla se tahle příležitost, ale já jsem musela...já jsem hlavně bála, že budu muset bojovat se svými rodiči. Co s tím, a jak si to obhájím. No, ale ty dva špatné roky do té doby je přesvědčily, že to tak asi má být. Takže já jsem minulej rok začala studovat toto učitelství, matematika-fyzika na mat-fyzu. A musím říct, že jsem nejen prostě spokojená, že je to mnohem lepší, lehčí a... dává to smysl. Ale i já cítím, že mé schopnosti, které mám, jako inteligence, komunikativnost, empatie a mnoho jiných...že...Jako cítím, že v tomhle oboru budou naplno využity. Že to prostě jako není jednostranné zaměření, ale že i tu psychologii v tom mám, i tu fyziku v tom mám. Je to takové komplexní a něco se tam děje. Takže já jsem moc spokojená. Zároveň...paradoxně... ty vědecké obory učí vědci, tak nás učí většinou pedagogové.

MP: Hmm...

G: Takže ono i ta látka je úplně jinak podaná, jinak pochopená, úplně jinak se to učí jako studentovi. A úplně jinak na to nahlížím, i když se dívám jako pedagog, co dělají špatně.

MP: Jasně...A dá se matematika a fyzika takhle učitelsky studovat i na pedagogický fakultě?

G: Ne. V Praze je jedině na Mat-Fyzu. Pak tuším v Hradci Králové a ještě někde jinde na přírodovědeckých fakultách. Ale na pedagogické fakultě tahle moje aprobace není.

MP: A teda na Mat-Fyzu je tohle jediná specializace učitelská? Nebo jsou ještě nějaký další možnosti?

G: Jsou...Matematika v kombinaci s něčím. Mat-Fyz zastřešuje matematika-fyzika, matematika-deskriptivní geometrie, matematika-informatika. A pak pro matematika-biologie, chemie, zeměpis a tělesná výchova zabezpečuje tu matematickou část.

MP: A tu druhou část?

G: Tu mají na přírodovědecké fakultě a na fakultě tělovýchovy.

MP: Aha, teď už tomu trochu rozumím. Jsem si právě říkala, že matematicko-fyzikální fakulta, že mě to vůbec nenapadlo, že by tam mohl být učitelský obor.

G: Je to tak.

MP: A máte tam i nějakou katedru didaktiky? Didaktiky fyziky nebo tak?

G: Jo, máme přímo Katedru didaktiky fyziky a taky máme Katedru didaktiky matematiky.

MP: Jasný...

G: Takže je to tam. Ono...není nás hodně. V té fyzice jsme začali minulý rok v 11...

MP: To je maličko.

G: ...a jsme tři, plus dva v meziročníku. Teďka v tom druhém. Takže je nás rozhodně málo. Takže vůbec je ta katedra i s těmi studenty hodně malá. A všichni se už v podstatě známe skoro navzájem. A je tam jako mnohem lepší ten duch a ta atmosféra, protože se dá i v těch menších kolektivech lépe a více naučit.

MP: To je fajn...

- G: Individuální přístup.
- MP: Jo... A když si teda dávala přijímačky na tuhle fakultu, tak na tenhle obor byly ústní, písemný...?
- G: Tady nejsou žádné přijímačky.
- MP: Nejsou?
- G: Ani na ty vědecké fyziky jsem neměla žádný, tak ani tady. Nebo jsem splňovala podmínky, ale myslím, že na určitý obory tady na Mat-Fyzu to není vůbec.
- MP: Takže stačilo, že ses přihlásila a oni tě automaticky přijali?
- G: Jo, já jsem takhle měla spolužáka ze střední odborný stavařiny..nebo prostě spolužáci, kteří tu matiku jako pořádně neviděli. Nebo ne neviděli, ale potřebovali být rok někde jako studenti, tak...
- MP: Jo aha, že to využívaj...A když si nastoupila na tuhle školu, napadlo tě někdy, že by si jim pověděla, že máš tyhle poruchy učení, dysgrafii a tak?
- G: No, ono to s tou matematikou a fyzikou jako...ono k tomu člověk moc nedojde..
- MP: To je pravda.
- G: Byl to vyšší nárok na mě. Snažit se ty testy a písemky psát tak jako, aby to bylo co nejméně vidět. Respektive bylo vidět to, co chci napsat.
- MP: Šlo to přečíst, rozumím.
- G: Jo. Jinak co se týče dysortografie a gramatické a obsahové stránky...já prostě s tím bojuju stále. Musím mít stále sebekontrolu. Neustále...to je jedno, jestli ve škole či v deníčku večer, nebo v něčem jiném...
- MP: A když si to po sobě kontroluješ sama, tak vždycky najdeš všechny chyby nebo používáš i nějakou...další možnosti kontroly, že třeba někoho požádáš nebo nějaký počítačový programy?
- G: Tohle ne...Většinou když píšu ve wordě, tak mi to tam vypíše chyby...To potěší (*smích*). A někdy když si náhodou všimnu, že jsem napsala hloupost, tak taky...nebo mě někdo opraví, když jsem přímo v komunikaci internetový například a je to špatně...
- MP: Hmm...Takže...je pravda, že na tý matice - fyzice je to ještě trochu jinačí. Ale máte tam třeba nějaký seminární práce, jako že musíte napsat i nějaký text, třeba nějaký zamyšlení se nad něčím?
- G: To teď ne. Tím, že je ten bakalář zaměřený hlavně na tu odbornou stránku, odbornou matiku a odbornou fyziku, tak tam to nehrozí. Psát esej o něčem to zatím ne...Pak budou, když budu mít víc pedagogických a psychologických předmětů, tak tam jo. Tam to možná řeknu (*smích*). Ale...jinak jsem jako neměla problém...
- MP: Smysl nevnímáš?
- G: Ne, protože i s těmi lidmi, co mě učí, jsem jednou za týden, 13 týdnů a pak je už nikdy nevidím. Jako přímo v tom kontaktu, v tom procesu výuky.
- MP: Jasně, takže se ti ještě třeba nestalo, že by si v nějaký tý písemce udělala nějakou, nechala tam nějaký ty chyby a nějaký ten vyučující ti říkal, že teda...že to třeba nemohl přečíst nebo něco takového...?

- G: Hmm...jo. To se mi stalo. Při zkouškách. Protože já to píšu ve slovenštině a pak si chtěj upřesnit, jestli si zaprvý rozumíme, jestli myslíme to stejné, ne vždycky je to jako...v té řeči totožné. A pak někdy jakože přečíst, že to neumí. Je to víc jazyková bariéra, než ta...ta úprava.
- MP: Hmm... A slyšela si, že byste tam na té Vaší fakultě měli nějakou odbornou podporu, nějaký centrum, kam by studenti s problémy v učení mohli docházet? Jako že kdyby nastal fakt nákej problém, že bys věděla, za kým jít?
- G: No...tak u nás tím, že ta naše katedry didaktiky fyziky je tak malá, že skoro všichni se známe, tak jo, já bych věděla za kým jít. Ale tam už všichni ví, o co se jedná, tam by už tenhle problém nenastal. A taky myslím, že na Mat-Fzu tam to skoro nikdo neřeší. Nějaká úprava, jestli je to gramaticky správně. Tam jsou prostě Mat-Fyzáci a ty sami s tím mají většinou problém, protože nezastupitelné množství z nich má poruchu učení podle všeho... Já jsem přišla na přednášku z Matematické analýzy I. a po půl hodině se koukám na tabuli a říkám si: Kurňa, ten má dyslexii! To bylo tak evidentní jako. Tahle výměna písmenek a podobně...
- MP: A vůbec mu to nevadilo, že tam takhle píše na tabuli?
- G: No, jako někdo ho opravil. On prostě byl v pohodě, tak jde se dál. To neřešil.
- MP: Jak to vnímáš ty? Chtěla by si učit teda vlastně, až to dostuduješ? Máš takový plány, že by si třeba tady zůstala...?
- G: Já bych...Já bych chtěla učit. A jestli budu učit v Čechách, to závisí na tom, jestli si dodělám tu státnici z češtiny, takže tam mám tohle omezení... Ale chtěla bych se i vrátit na Slovensko a tam učit. Protože přece jenom ta kvalita je neporovnatelně horší na Slovensku a ty děti mají nárok na dobrou výuku, takže tak...i mohu pomoci svému národu, když to takhle řeknu. Tak to prostě udělám. S tím ale, že tam jsou ty platové podmínky a vůbec podmínky ve školství jako takovém po reformě, která byla u nás před pár lety, mě ani trochu nemotivuje se vrátit. Motivuje mě jedině ta představa a pocit odpovědnosti...jako k té mladé generaci u nás. Takže já dávám jako jedinou možnou variantu, kdy se vrátit je to, že buď se změní platové podmínky, což je dost nereálné, nebo se dobře vdám (*smích*). Je to trochu úsměvné. Mí bývalí učitelé na střední škole mě za to prostě chtěli skoro roztrhat, ale pak se zamysleli a došli k závěru, že oni v podstatě se také dobře vdali, a proto mohou učit.
- MP: Jenomže kdyby měli žít z toho jejich platu, tak je to moc neužívá.
- G: Většina učitelů, které znám, mají druhou práci. A učí při tom. A je jedno, jestli roznášá letáky, dělají maséra nebo dělají prostě...jazykoví učitelé dělají v jazykovkách. Tak aspoň tohle.
- MP: Jasně, to je taková výhoda pro ně.
- G: Ale pak se můžeme jako ptát, na kolik kvalitně je to odučeno, když prostě mají ještě jinou práci a mají k tomu ještě rodinu.
- MP: Samo to učitelování, učitelství je dost náročná profese, která zabírá spoustu dalšího času na přípravu...
- G: To je... Ono i pro to, jestli je nějaký kvalitní učitel, tak učí, protože to je povolání, a ne zaměstnání. Ten zbytek učí, protože to je zaměstnání. Jenom přijde, odučí, odejde. Ani slovo si neřekne s těmi žáky na chodbě, nebo co jako...vůbec...

- MP: A když...dokážeš si představit sebe, jak budeš učit? Říkala si, že máš zaměření na střední školu.
- G: Mám bujnou fantazii, dokážu si to představit! (*smích*) A ano, mám to na střední.
- MP: Tak vidíš v tom nějaký krizový situace, který by mohly nastat? Někaký rizika, kvůli tomu že máš nějaký potíže se psaním, se čtením nahlas? Přemýšlelas o tom někdy takhle?
- G: Přemýšlela jsem. Brala jsem i tenhle ohled na to, když jsem se rozhodovala. A dnes je ta výpočetní technika mnohem rozvinutější, takže ono se musí člověk dopředu připravit na ten reál. A ví, o čem mluví. Protože to je důležité. To se často na hodinách nestává. Učitel jenom otevře učebnici a čte nahlas. A sám se jenom dozví, co vlastně učí, bez nějaké přípravy. Takže ta příprava a člověk ví, o čem mluví. Tak nemusí nahlas prostě číst. Může to reprodukovat vlastními slovy. A pak děti si jenom opišou ty poučky, dejme tomu nebo to taky mohou dostat vytištěné. Takže dnes už je doba, kdy já nejsem nucena vysloveně všechno psát na tabuli.
- MP: Hmm...
- G: A co se týče čtení nahlas, tak děti si to musí přece opakovat taky. Musí se to i oni naučit, takže... (*smích*). Tam je potřeba je zapojit do té aktivity, že jo. (*smích*)
- MP: Takže budou číst oni?
- G: Jo, jo, jo.
- MP: To je super....Protože... tak napadá mě, že by mohla nastat nějaká situace, kdyby, nevím, si měla nějakou chybu někde, třeba v tý počítačový to... A ty žáci by na to nějak zareagovali, tak jako...?
- G: Jo... Hmm... Já si chybu vždycky přiznám. To je prostě základ rovného chování podle mě s těmi žáky. Protože i oni dělaj chyby, všichni děláme chyby. A možná právě to, že já jako učitel ještě s takovouhle poruchou mohu vidět prostě, že to není jen tak snadné, mít takovou poruchu. A za druhé že potřebuji jejich pomoc, ne jen oni mou, ale já také jejich. Že i oni jako jsou užiteční v tom. Takže myslim, že smysl to dává, aby se i oni naučili být lidským a nápomocným a podobně. A pak druhá stránka věci taky, že může být nepříjemný ohlas ze strany rodičů. Protože jednak jsou to nestudované osoby, jednak jako nevědí, jak ta hodina reálně probíhá a tak dále. Jednou se něco poví a někdy si možná urychleně udělaj vlastní názor a pak si můžou stěžovat u ředitele, no. Takže tam vidím jako takové riziko. Ale budu doufat, že nenastane. Nebo prostě že ten ředitel jako bude umět adekvátně reagovat.
- MP: Jako že si dokážeš představit, že bys o tom mluvila nějak i s ředitelem? Jako kdyby tě přijal, že by si prostě mu tak jako na rovinu řekla, že...?
- G: Jo, tak jako...já to neberu jako nějakou hanbu nebo něco... Prostě to tak je a musíme se s tím všichni smířit. Jsou to prostě podmínky a je třeba se nějak přizpůsobit.
- MP: A jak si říkala, že i ty děti můžou vidět, že něco takovýho je, a že i ty děti mají třeba někdy potíže, tak... Ty si vlastně sama zažila, jak k tobě třeba přistupovali učitelé. Vnímáš, jak budeš třeba ty učit, když zjistíš, že někdo má, já nevím, dyslexii? Jestli si myslíš, že jsou nějaký jako úpravy, že by si třeba ty mohla, jak by si mu mohla pomoci i třeba v rámci matiky, fyziky?
- G: Jo... Jednoznačně...Tím že sama jsem věděla, co mi bylo doporučeno...já si to určitě vyhledám předtím, než půjdu učit jako znova...Vím, co by asi mohlo pomoci. Vím, po čem jsem já toužila, že by

mi pomohlo a nedostala jsem to. A taky vím, co už je jako rozmar toho dítěte, že já mám papír a já nebudu. Mám v tom lepší přehled a taky mám vůbec jako přehled, co jsou to ty vývojové poruchy učení, specifické vývojové poruchy učení. Prostě mám v tom trochu náhled, vím, oč se jedná. I povzbudit to dítě, že prostě nemusí zakrnout v tom, že mu to nejde a že je hloupé nebo co. Ale že to je prostě možná i takový startovací mostík, ze kterého se musí ale nejdřív pořádně odrazit. Že musí prostě zamakat na tom a hodně. A pak bude i lepší než ostatní... Jako nechci moc prudit nebo něco takového (*ťuká do stolu*), ale někdy se mi zdá, že mám lepší gramatický výstup, než mí bývalí spolužáci, kteří vždycky psali super diktáty. Ale jak už to nikdo po nich nechce, nijak si to neopakují, tak prostě ta gramatika se jim fakt jako zhorší. A mně ne no. Prostě já se stále musím jako kontrolovat. Takže...

MP: Že tě to nutí si ty pravidla stále opakovat, hledat ty chyby...

G: Jo.

MP: Je pravda, že dost lidí, čím je starší, tak pak udělá, napíše nějakou blbost, a ani nepřemýšlí, že to bylo nějaký vyjmenovaný slovo nebo něco...

G: Jo, jo, jo.

MP: Hmm... A vnímáš i nějaký jako vliv tak celkově na život? Že tě to třeba v něčem omezuje? To, že máš potíže se psaním nebo se čtením nahlas? Jestli si někdy zažila nějakou situaci i mimo tu školu?

G: Hmm... Přímou asi ne, ale vždycky se bojím, když se podepisuji, že se nepodepíšu tak, jak mám. Ono i tím, že já nejlíp vysvětluji svoji dysgrafii tím, že kdybych napsala dvacet malých „a“ za sebou, tak ani žádná dvě se prostě nebudou podobat, takže proto jako trochu děs, že se nepodepíšu tak, jak bych měla. Podle nějakého vzoru v bance, nebo podle čeho... Ale ono i tím, že vůbec ten psaný text rukou úplně mizí v běžné komunikaci. Maximálně prostě na úřadě, ale to už si člověk dá záležet. I já prostě tím tiskacím, hezky pomalu, aby to bylo čitelné a všechno správně. Tak ono tím se podle mě hodně zamezí. Takže já přímo nemám nějaké pocity nebo nějaké negativní zkušenosti. Možná i v návaznosti s tím, že když někdo neví a jenom ví, že studuju učitelství a najednou mě vidí něco psát, tak to vytváří ten dojem, že je to špatně celé.

MP: A stalo se ti to někdy? Že by někdo takhle na tebe nějak poukázal?

G: Myslím si, že se mi to jednou stalo. Ale vysvětlila jsem a šlo se dál. Jako každopádně jsem si tím starosti nedělala. To nehrozí (*smích*).

MP: Líbí se mi tvůj přístup, takovej pozitivní je.

G: Děkuju.

MP: Jako že všechno se dá zvládnout.

G: Mně hodně pomáhá to... a i mně to řekla jako... psycholožka při tom posledním testování, že prostě moje inteligenční schopnosti a podobně to dost dorovnávají. Takže ono to není moc výrazně vidět. Ono to je fakt jenom vidět ve specifických okolnostech. Takže běžně si toho nikdo nevšimne. Ani prostě v psaném textu. Jenom když prostě dojde na nějakou tu specifickou situaci, že tam se to prostě projeví.

MP: Jo, jasný.

- G: A že tu dysgrafii a tu dyslexii jsem měla hlavně proti mým vrstevníkům na stejné úrovni, než jsem já, prostě těmi inteligenčními schopnostmi a podobně. Že oproti tomu běžnému průměru jsem jako byla podobně na tom, takže i tím to je jako trochu lepší.
- MP: Máš nějaký speciální způsob, jakým se učíš třeba? Přemýšlelas někdy nad tím, jak to děláš, když už si máš přečíst nějaký, já nevim, skripta nebo něco?
- G: Jo... Najít správný styl učení... Jsem hledala hrozně dlouho. Jsem našla až teďka na třetím oboru na vysoké škole... Závisí to od toho, co se učím. Na střední škole když šlo o memorování nebo prostě pamatování si věcí, tak jsem se to učila pomocí asociací. Že jsem si to prostě představila, tu návaznost, spojitost, co z čeho vyplývá. A nějak jsem si to už zapamatovala. Nebo šlo o nějakou zajímavost, že jsem si to četla se zájmem. Že se to jako lépe pamatovalo... Roky jsem si nějakou hříčkou nebo nějakým pravidlem pamatovala... Slovíčka prostě jenom opakováním. To jsem fakt psala prostě slovíčko dva tři řádky. Na dalším řádku s významem, nebo prostě bez něj, s členem, bez členu, když to byla němčina... Ale pak jsem přišla na vysokou školu a ono Mat-Fyz je dost specifický tým, že když otevřu skripta, tak jsou tam samé divné háky, páky, integrály a značky a prostě poučky a nějaké kvantifikátory a takové věci. Že člověk prostě jako neví, co. Pak se tomu naučí rozumět, naučí se to jako číst si slovy to, co tam je těmi značkami. Ale pro mě si to zapamatovat je skoro nemožná věc. Protože když je jako přesně napsaná důkazná věta, tak se dokazuje těmihle značkami. Já tomu mohu porozumět, já se mohu naučit, jak by se to asi mělo dělat, ten postup. Ale já nejsem schopná produkovat přesně tu značku za značkou tak, jak to má být. Ono kdyby si vyměnila pořadí nebo se něco udělalo, tak je to prostě celé špatně. Už to nedává ten smysl. Takže když se učím věty s důkazy, tak si je přepisuju, jak blbec, klidně dvacetkrát stranový důkaz, dvacetkrát, klidně i víc. Jako fakt jako blbec řádek po řádku a snažím se to dostat do té ruky. Ten mozek si zapamatoval nějaké kroky, ale hlavně ta ruka. Ať si to pamatuje hlavně ta ruka. Protože já pak když píšu už přímo na tý zkoušce, tak prostě ta ruka automaticky přesně ví, jaká byla forma toho řádku, co tam bylo, co tam nebylo, co jde dál. To je jediná cesta, jak jsem byla schopná se to naučit. Tohle... a je to vlastně v rámci krátkodobé paměti víceméně.
- MP: Jo, takže kdyby se tě na to někdo zeptal po nějaké delší době, tak už to jako zapomeneš?
- G: Má ruka by si vzpomněla.
- MP: Jo?
- G: Ale musela bych se dostat na ty první asociativní myšlenky. Takže když jsem se koukala na to, co bylo v letním semestru, jaké byly důkazy v zimním, když jsem se učila, tak jsem si vzpomněla na asociaci a rozuměla jsem tomu. A jednou dvakrát bych si to přepsala a už bych to věděla znova. Takže doufám, že to do státnic nezapomenu. Ale jako...
- MP: To ti taky asi musí zabírat hodně času, takový to přepisování?
- G: Jo... Ono proto na Mat-Fyzu není zkouška, na kterou se naučíš za dva dny. Tam prostě je většinou víc jak týden na zkoušku. To je jak medicína skoro.
- MP: A maj to takhle všichni, co to studujou?
- G: Já jsem se jako divila, ona většina si to dokáže jako zapamatovat. Má to nějakou následnost a logiku. Mně prostě... já se ztrácím na těch značkách. Prostě pro mě to není jako abeceda, ze které poskládám

slova a je to. Ale prostě pro mě to je jak hieroglyfy, které musí úplně přesnou návaznost za sebou. A kdyby vypadlo jedno, tak já ten zbytek napíšu, ale nedává to smysl.

MP: Jasně...

G: Takže pro mě je tohle hrozně těžké. Ale dá se to...Chce to hodně času.

MP: Našla sis svůj způsob, jak s tím pracovat...

G: Dlouho jsem hledala a našla jsem.

MP: Ty si teda říkala, že si byla naposledy v nějakém tom centru v těch 16ti a od té doby nic. A nepřemýšlela si někdy, že by si třeba teďka někam zašla. Že by ti někdo...nebo že by zjistili, jak na tom jseš teďka? Nebo že by ti dali nějaký doporučení, i třeba co se týká vysoký školy a způsobu práce?

G: Já jsem nad tím přemýšlela, ale mám prostě v živé paměti, jak mi ta psycholožka řekla, že buď z toho vyrostu anebo ne. Že prostě tam už té práce na tom, co na tom změnit, už jako není toho hodně. Už jsem přece jenom starší, už mám zaběhlé způsoby a neomezuje mě to přímo na tom...na té práci. A už prostě jako řešit, jestli ta vysoká škola nebo ta, to už jsem jako nějak zvládla víceméně sama. Takže z toho důvodu jsem nevyhledala...

MP: Jasný...

G: Kdyby se mi naskytl ta příležitost a já měla čas, a to je teda hodně problém, tak já bych do toho šla.

MP: Hmm...Já se i ptám proto, že vlastně vznikají různá střediska při fakultách, i při Univerzitě Karlově jako celý, zaměřený na všechny studenty se speciálními vzdělávacími potřebami. A je to i sekce přímo zaměřená na specifický poruchy učení. A je to takový, že se to spíš jako rozjíždí, že ne tolik studentů se k tomu takhle na veřejně přízná a vyhledá. To už je fakt asi, když hodně ztroskotávají na nějakým způsobu...já nevím, že fakt nezvládají písemný zkoušky, tak že třeba tam jdou a díky tomu jim domluví, že můžou třeba všechny zkoušky ústní formou, jo... I na té veřejně fungují tady ty různé změny a možnosti, jak jinak, ale aby tu školu prostě vystudoval.

G: Jo, jo. To je úplně super. To prostě беру. Akorát u nás na Mat-Fyzu to prostě není možné. Protože u nás jsou ty písemný zkoušky jako počítání. Takže to se ústně nedá. (*smích*) A jsou to jako...ti učitelé jsou zvyklí, že jako ta vizuální forma je horší. A když je někdo jako fakt těžký dyslektik, tak se mu přečte zadání.

MP: Jo, že...?

G: To je taky jedna z cest, co se dá jako dělat.

MP: Jo, a to už si jako někde viděla?

G: Většinou to učitelé dělají sami. Že na začátku prostě přečtou to zadání, aby to člověk dostal i tím sluchem, nejen tím zrakem. A i se rozebírá, co se vlastně v té úloze někdy chce. To se někdy taky dělá, takže...Nevím, jestli jako...Nevídím tuhle cestu u nás na fakultě.

MP: Jo, jasný...

G: Ale pro jiný fakulty jako určitě. Když si představím nějaký dějepis nebo něco takového, tak hrůza... I vás pajďák...pedagogika a nevím, co.

- MP: No, tak ono uvidíš, třeba až přijdou nějaký víc těch předmětů z pedagogiky a psychologie, vid'... co tam po vás budou přesně chtít.
- G: No, jasně... to jako já si to vyřeším.
- MP: Jo, to je super. Dobře, já se podívám, jestli tu mám ještě něco, na co jsem se chtěla zeptat a nezeptala.
- G: Klidně.
- MP: Jo... Myslíš si, že je jako dostatek informací... o těch specifických poruchách učení takhle jako pro veřejnost nebo jak to vnímáš? Ty máš tu zkušenost, když jsi byla na gymplu, že jo..
- G: Já mám zkušenost, že když jsem byla na gymplu, že to bylo špatné.
- MP: Jasný...
- G: A teďka... teďka se to trochu lepší, i tím, že je víc mladých učitelek a učitelů prostě na těch školách. Ale i co jsem mluvila v průběhu těch let jako s mladými učiteli – No, měli jsme to jednou na jedné přednášce zmíněno. Možná to jako – zmíněno – možná by to chtělo trochu aktivnější přístup k tomu. Ale zas nevidím ani důvod tomu obětovat prostě celý předmět, celý semestr, protože jako tam zas toho tak moc není. Stačí pochopit prostě, že to dítě má ten problém a bojuje s tím a samo s tím má problém, ne prostě jen ten učitel a jsou metody, jak mu pomoci. Některý to prostě pochopí rychle a některým to trvá dýl.. dýl. Ee.. ještě jsem něco chtěla říct. Jak jsi přesně koncipovala tu otázku?
- MP: Jestli je jako dostatek informací pro veřejnost.
- G: Jo jasně... Dva nebo tři týdny se ke mně dostala informace. Bylo to prostě o nějaké ženské, která šíří v rámci náboženství nějaké bludy a jako důkaz toho, že je jako nedůvěřivá, byly jako věci o jejím životě, a pak že je dyslektička... jako vážně chorá mentální porucha a já úplně koukám: Co?! – Já jsem jako... já jsem nebyla schopná slova... Pak jsem to rozdýchala, a pak jsem jako v rámci té diskuze nebo prostě... To byla internetová diskuze, jsem napsala prostě co to je, proč to je, že to není jako v žádným případě mentální porucha a podobně... Takže trochu osvěty... Ale jako s takovými bludy se jako potkáváme občas. Možná i v tom všeobecném povědomí by bylo třeba jako něco změnit, ne jen v tom učitel-žák v tý škole...
- MP: A i tak možná, jak to jako... jako co se ví o poruchách učení u dospělých.. jakože.. nevím, no, jako u dětí je to už víc prozkoumávaný, jako že je to tak, a takhle se s tím má pracovat. Ale jako dost lidí si najde nějakou svou strategii a některý lidí ji jako nenajde a pořád to tam přetrvává... takový.. v tomhle směru.
- G: Ono to podle mě jako nevím, jak to je teďka. Já když jsem hledala informaci, tak nebylo ani jasné, z čeho poruchy vznikají a jak to vzniká. Takže ono tam je podle mě hodně velký prostor pro to prostě přijít na to, proč to vzniká, jak to vzniká, kdy to vzniká.
- MP: A hledala sis informaci, jako když sis zjistila, že máš tady ty poruchy učení? Nebo pak nějak až dýl?
- G: Jako nějaké se ke mně jako dostaly automaticky, knížky a tohle... Jednou jsem někde četla, že to je prostě špatný porod, že tam jde o nedostatek, já nevím čeho.. kyslíku... nebo čeho. Pak jsem četla, že... takovou zajímavost.. že dyslektici čtou úplně stejnými částmi mozku než běžní lidé jen v opačné

hemisféře.. prostě zrcadlově. A to mi přišlo jako zajímavé. Ale nic ucelené, žádný pořádný výzkum se ke mně ještě nedostal, takže já na to ještě čekám.

MP: A sama pro sebe sis třeba říkala nákou jako příčinu? Nebo nějak sis...?

G: Já sama jenom vidím to, že můj mladší bratr to má taky a u mých starších dvou sourozenců, které mám, bych taky viděla jako některé črty, takže... možná je tam i nějaká dědičnost. Jako nedivila bych se.

MP: Říká se, no, že většinou to tak bývá, že když sourozenci, a pak se zjistí, že někdy i rodiče. A jak na tom jsou třeba vaši rodiče? Nebo tvoji rodiče... Jestli jako maj někdy... Jasně, oni to nebudou mít diagnostikovaný, protože za ně to nebylo, ale...?

G: No, samozřejmě... Tu dysgrafii bych možná u mého tatky viděla, ale... Moje maminka je dítě učitelky prvního stupně a ta hodně bazírovala, to byla taková ta přísná učitelka, takže moje maminka se musela a musela naučit psát prostě hezky. Samozřejmě že když já čtu něco po mé mamince, tak je to prostě nemožné, ona má tak vypsaný ten rukopis, že se to nedá číst. Jako příklad velmi ráda uvádím, vždycky mi psala omluvenku jako „moji dcery Majky“, ale to Majka vypadalo jako Wajka, prostě jako dvojitě W, jako ah, hrozné, vždycky jsem z toho měla trauma... Jakože bože, co to má za dceru, proč tam nenapiše moje jméno... Je možné, že tam něco je, ale ti rodiče jako nemají zájem se v tom hrabat, a sami jako o tom uvažovat, že oni by taky měli nějaké problémy.

MP: No, jasně...

G: Ale já bych jako tipla, že určitě to tam bylo někde... Ono i tím, že... že v podstatě moji rodiče jsou oba dva vysokoškolsky vzdělaní, ale jejich rodiče... jako prarodiče... jenom dědečkové měli vysokoškolský titul. Jedna ta babička byla tou učitelkou, ta měla prostě po maturitě na gymnáziu jenom nějakou nastavbu jedno nebo dvouletou, aby mohla učit. A druhá babička měla prostě jen střední.. střední zdravotní prostě odbornou školu.. tříletou, takže ta maturitu neměla nic a ta prostě dělala celý život v laboratoři, takže... Tam se to prostě neřešilo jako, že by to nějak výrazně bylo vidět.. A jejich rodiče byli všichni rolníci, takže jako... To byla ještě ta generace těch...

MP: No, je mi to úplně jasný.

G: Těch... mít vlastní pozemek a starat se o něj a být samostatný.

MP: A tví rodiče pracují jako v nějakém technickém oboru?

G: Mí rodiče jsou oba architekti.

MP: Aha.

G: A já si z toho dělám strašnou legraci, protože moje sestra je taky architektka a mám jich teda hodně v rodině a já neumím kreslit. Fakt ne, ani rýsovat pořádně, fakt nic... Když já vezmu tužku do ruky, tak je to prostě katastrofa. Jako vůbec moje kresby doteď jsou hrozně nevyzrálé. Tříleté dítě mě předběhne, protože já jsem přestala vůbec malovat a kreslit někdy v třech letech. Potom, co se mi mí sourozenci vysmáli. Byl to jako důsledek toho a mě to nikdy netahalo a vůbec jako...

MP: A co geometrie v matice?

G: Jako jsou tam pravítka, jsou tam kružítko, jo... To je trochu jiné. To nemusí vypadat hezky. To prostě vypadá hezky.

- MP: Jasný...
- G: Jako kdybych měla vést rukou aspoň trochu rovnou čáru, tak to v životě rovné nebude.. nikdy.
- MP: To hodně souvisí s tou dysgrafií, vid'.
- G: No, právě jako tu motoriku mám trochu možná slaběji rozvinutou. Ale zas já vyšívám a dělám plno jiných věcí, takže se to možná dohnalo v jiném směru.
- MP: Jasně, jasně... Napadá tebe ještě nějak třeba zážitek nebo něco? Bud' v pozitivní nebo negativní souvislosti právě s poruchami učení? Nevím s přístupem nějakých lidí, kamarádů...?
- G: Tak lidi kolem mě to nějak brali, že to nějak je, že viděli, že s tím mám problém. Měla jsem kamarádky, které mi kreslily obrázky do čtenářského deníku, prostě jako čtenářský deník. Nebo...
- MP: Jako za tebe?
- G: Jo, nebo jsem měla kamarádku, která mi psala hezké nadpisy do sešitu a podobně, abych tam měla aspoň něco hezký. A braly to jako jo, že reálně s tím mám problém. A zase mám něco jako super.. Ta matematika mi jde skvěle, fyzika mi jde skvěle a vůbec tak jako přemejšlení, že jsem jako hodně šikovná, takže... To se prostě bralo jako, že jsem v něčem jiná. Každý to má nějak jinak něčím vyrovnané. A ty špatné-dobré věci... Takový zážitek to se mi stalo včera, dneska. Protože my máme předmět a jmenuje se to pedagogicko-psychologická propedeutika fyziky, což je... prostě se to vždycky nazývalo seminář z výuky fyziky. Jenom to neznělo dostatečně pedagogicko-psychologicky na novou akreditaci, tak se to přejmenovalo. A bylo nás tam já nevím, devět, nebo kolik, plus jako ta, co to vedla. A my sami jsme si mohli určitě jako, o čem bysme chtěli mít ten seminář. A tam šlo prostě všechno jako... jak je vztah učitel-dítě, co s problémovými žáky, jak vůbec vypadají povinnosti učitele, s čím vším se potká během té výuky nebo po výuce, jaké mimoškolní aktivity, dál prostě jak řešit každodenní situace, když se něco stane, nebo se někdo zraní. Pak nevím, konflikt prostě s rodiči, nebo jak řešit tenhle vztah. Pak prostě padlo i to, jak s těmi dětmi, které jsou prostě nějak jiné a tyhle poruchy. Pak mnoho mnoho témat. A pak ještě v té úvodní hodině jsme taky řešili, jaký byl náš nejhorší a nejlepší učitel a já jsem si vzpomněla, že... jsem měla učitele, který na to dlabal z vysoka na tyhle moje věci. A dneska se mi ozval jeden účastník, jeden kamarád s tím, že on je prý taky dysgrafik, ale že o tom nic pořádně neví a že by jako chtěl vědět. Tak jsem se s ním domluvila, že jako to s ním proberu, co to je, kde to je, jak to je, proč to je... a co taky on možná nezažil a jak by to asi mělo být ten přístup. S tím, že to určitě budeme dělat ještě na těch pedagogicko- didaktických předmětech, ale...
- MP: Jasně, osobní zkušenost, vid', že mu povíš...
- G: Jo, a on taky prostě... on sám prostě cítí a ví, že to není úplně ono... taky vidí, že po sobě nedokáže přečíst své poznámky vlastní. S ním se to bude mnohem lépe řešit než s někým, kdo to prostě nikdy neměl a neviděl.
- MP: Jasný, takže nějaký takový to sdílení nebo setkání lidí, kteří to mají stejně a možná nějaké doporučení, co... jak jsem se s tím popral já, jak zas můžeš i ty...
- G: No právě, já se na to hodně těším, že ho potkám a budem o tom mluvit. On je to moc dobrý kluk a.. nedivím se, jestli trpěl několik let, protože prostě je nějak jako špatnej a neumí psát a je líný nebo co...

- MP: No, jasný, jestli měl nějaký přístup těch jiných učitelů i třeba na střední jako takovej: Ty to jenom flákáš. Nesnažíš se dost a tak...
- G: Já jsem měla zážitek, to ještě připomenu, v první třídě když jsme se učili psát a já jsem měla takovou starou učitelku a řekla jsem si: Tak já se teď budu tak snažit jak nikdy, fakt já to tak hezky napíšu jak nikdy – Tak jsem se hodně, hodně snažila, dlouho mi to trvalo, pak přišla učitelka: Podívejte se, jak škrábe kocour. - Jo a už to bylo, všechno špatně, všechno špatně... Tak jsem si řekla, že už se snažit nebudu, to nemá smysl, takže to mě demotivovalo pak na několik let...
- MP: Hm... Vlastně ty první čtyři roky si nikdo pořádně ani tví rodiče nějak nevěděli...
- G: No, jako tušili něco možná...
- MP: ... ale nepřišel odnikud ten podnět?
- G: Jako moje maminka věděla. Ona se se mnou učila a prostě viděla, že prostě já tu trpělivost prostě nemám, když ona na mě křičí, za to že to není hezké a že mi to prostě nejde a nejde. A ona to svalovala na to prostě, že jsem nikdy jako nemalovala a nekreslila a ani nic takového.
- MP: Takže jakože nemáš vykreslenou nákou tu ruku?
- G: Nene, vůbec, takže ona to nák toto.. Tak v matematice jsem byla skvělá, takže... Tak já už jsem to počítání do 20, jak se dělá v 1.třídě, tak to už jsem věděla ve 3 letech, jo. *(smích)* Tak měla jsem starší sestru, a ta si ráda hrála na učitelku, takže to nebyl takový problém. To se člověk naučil.
- MP: *(smích)*
- G: Ale to tak bývá prostě, že někdo je v něčem horší, v něčem lepší. Vždycky se to někde jako odzrcadlí, takže...
- MP: A kdybys jenom jako měla zhodnotit teďka jenom tu poslední vejšku, tu, co studuješ.. myslíš, že teda jako je v tvejch nákejkách jako možnostech? Že jako... Dá se zvládnout, přestože teda ti, já nevím, to čtení a psaní někdy dělá obtíže, tak kdybys to měla takhle jako porovnat. Jako obtížnost tady tý školy.
- G: No, obtížnost školy je vysoká. Ale ono to je hlavně kvůli abstrakci a vlastně těch požadavků na zvládnutí té matematiky a fyziky. To čtení, psaní jako je tam málo, jo...ty skripta nějaká jsou těžká, ale protože jsou těžká, jako obsahově jsou těžká. Není to tím, že bych měla problém číst, ale hlavně že jako člověk čte a vlastně neví, co čte. Čte to dobře, takže...
- MP: Takže vlastně je to o něčem jiným. Ta obtížnost je daná...
- G: Jo, je to úplně jinak zaměřené. Ono hlavně tam to psaní a čtení není to gró, není to to podstatný.
- MP: Takže kdyby se tě někdo zeptal, kdyby byl třeba na gymplu a že má teda dyslexii, jestli si jako myslí... ale baví ho matika, fyzika, tak bys mu řekl: Jo, běž, to zvládneš?
- G: Jo, jako i to učitelství. Myslím, že úplně v pohodě. Já jak jsem se dozvěděla, tak většina u nás na katedře to má jako, já v tom absolutně problém nevidím. Jako že je to jiné tam na té fakultě, že když tě připravují, tak berou ohledy i na tohle.
- MP: Že to berou nějak automaticky?

- G: Oni vědí, co s tím, protože jsou na to studování. Hlavně když si dělají tu nadstavbu doktorandskou, takže oni vědí co s tím, vědí jak. Kdyby někdo chtěl studovat tenhle obor, tak v tom není vůbec problém. Nevidím v tom žádnéj. Já si to jen pochvaluji – nejlepší obor.
- MP: *(smích)* Jojo, dobrý. Tak jo, tak mě už teď nic nenapadá žádný téma. Takže moc děkuju za rozhovor.
- G: Vůbec není zač, s radostí.
- MP: Jako líbí se mi fakt, že máš takový pozitivní přístup k tomu, že to je jako...
- G: Ono to je tím, že člověk si může vybrat. Je na nějaké situaci a buďto ji přijmu, že to tak je nebo ji přijmu a budu se snažit z toho vytěžit co nejvíc, nebo ji budu prostě věčně odmítat, ale nezbavím se jí tím, že ji budu odmítat nebo že ji budu ignorovat. Prostě je to tu tak, nějak mám rozdané karty a už musím jenom vyhrát.
- MP: Jo, tak jo. Přeju ti, aby si vyhrála.
- G: Děkuju, budu se snažit.

9.2 PŘÍLOHA Č. 2 - DOTAZNÍK

1. Myslíte si, že může být učitelem nebo učitelkou osoba s poruchou učení (tzn. s dyslexií, dysgrafií, dysortografií, apod.)?
 - ano
 - ne

2. Jak byste reagovali, kdybyste zjistili, že Vás nebo Vaše děti učí osoba s poruchou učení?
 - Nevadilo by mi to.
 - Vadilo by mi to.
 - Bylo by mi to jedno.

3. Jaká vidíte rizika v tom, když učí osoba s poruchou učení?
.....

4. Jaké vidíte přínosy v tom, když učí osoba s poruchou učení?
.....

5. Jsem
 - Žena
 - Muž

6. Věk
 - Méně než 20 let
 - 20 až 29 let
 - 30 až 39 let
 - 40 až 49 let
 - 50 až 59 let
 - 60 až 69 let
 - 70 let a více

7. Nejvyšší dosažené vzdělání
 - Základní
 - Vyučení
 - Maturita
 - Vysokoškolské
 - Jiné:

8. Místo, kde aktuálně žijete:
 - Obec pod 10 000 obyvatel
 - Obec v rozmezí 10 000 - 100 000 obyvatel
 - Obec nad 100 000 obyvatel